

Foto Nic. Trănelen

Sfidarea legii

pag
12

pag
12

DOSARIADĂ RTV

Declarații de
**GABRIEL
LIICEANU,
DUMITRU IUGA,
STEFAN AUG.
DOINAȘ,
STEFAN
RADOFF, AL.
CHIRIACESCU**
despre

CEZAR BALTAG

**Calendarul
ebraic
și sărbătorile
toamnei** pag
11

TIA ȘERBĂNESCU

Automistificare

Precedată de un șuvoi de declarații și însoțită de tradiționalele reportaje TV sufocate de admirație, vizita d-lui Iliescu în Statele Unite ale Americii a fost, în realitate, de o modestie jenantă. Este adevărat că domnia sa a reușit să obțină de data aceasta o întrevedere cu președintele Azerbaidjanului și în urmă pe cel al Mexicului prezintă un vădit caracter neoficial. În pofida pretențiilor de mare stabilizator al păcii în zonă, dl. Iliescu n-a reușit, în realitate, să devină un interlocutor competitiv nici pentru opinia publică și nici pentru principalele forțe politice internaționale. O spune, între altele, faptul că în timp ce președintele Bulgariei, Ungariei, Cehiei, Poloniei și Albaniei au avut parte de câteva vizite oficiale la Washington — unde chiar și Mircea Snegur a fost primit o dată —, dl. Iliescu a trebuit să-și limiteze aspirațiile la o vizită mai degrabă semi-clandestină. Dincolo de prezentarea discursului la Adunarea Generală a ONU și de recepțarea salutului de gazdă al lui Bill Clinton, dl. Iliescu a parcurs un program care n-a mai atins nicăieri altitudinea unui șef de stat. Oricât de entuziaste erau reportajele transmise de la fața locului, ele nu puteau înlocui realitatea descrisă de imagini: întâlniri cu miniștrii Comerțului și Turismului, cu reprezentanți ai Băncii Mondiale, întrevederi cu câțiva senatori, discu-

ții cu câțiva oameni de afaceri și sentimentală depunere a cîte unei flori la mormîntul lui John Kennedy și al fostei sale soții. Și pentru că distanța dintre imaginea oficială a vizitei și realitate să devină de-a dreptul ironică, aceleași emisiumi de știri arătau că în timp ce dl. Iliescu se mulțumea cu omagiile drămuite ale unor miniștri și senatori americani, la Washington se desfășura vizita oficială a unui alt șef de stat: Boris Elțin. Secvențele acestei întâlniri înfățișau modul cum ar fi trebuit să arate vizita d-lui Iliescu dacă ea ar fi fost o vizită oficială. Desfășurate în paralel, în același timp și în același oraș, cele două momente au indicat, involuntar, distanța exorbitantă dintre pretențiile vizitei americane a d-lui Iliescu și statutul ei real de vizită „în afara concursului”. Diferența dintre imaginea dorită și cea reală se regăsește probabil și în raportul dintre cheltuielile acestei călătorii și rezultatele ei. Dar nu este prima dată cînd se face risipă de bani pentru satisfacțiile îndoielnice ale orgoliului Președinției. Faptul că la întoarcerea din această vizită decorativă dl. Iliescu a subliniat cu ostentație caracterul ei „pozitiv” și „deschiderea totală” a Statelor Unite față de România, ajungînd pînă la o formulare stîngace de genul: „nota distinctivă a fost de genul «spuneți-ne de ce aveți nevoie, cu ce vă putem fi de folos și cu ce să vă slujim», demonstrează că domnia sa parcurge cu seninătate nefericitul și păgubosul traseu al automistificării.

CURIER 22

CITITORII ÎN DIALOG CU CITITORII

Stimată redacție,

Cred că nu este datoria mea să apar revista „22” împotriva unor critici vehemente în problema ortografiei, mai ales față de părea puerilă și ridicolă că „acea blestemată decizie din 1952” a fost „dată la ordinul lui Stalin, spre a ne îndepărta de latinitate și a ne aduce alături de marea familie slavă” („22”, 31.VIII-6.IX.1994). În această problemă s-au pronunțat cei mai buni lingviști, aducând argumente științifice irefutabile (v., de exemplu, „22” din 4-10 martie și 22-28 aprilie 1993).

Că argumentele specialiștilor nu au fost auzite, înțelese și acceptate, iar la vot a învins incompetența care flutură lozinci patriotarde, este o caracteristică regretabilă a societății noastre contemporane, în care domână pasiunile asupra rațiunii.

Nu vreau să-i explic pe larg d-lui dr. Ilarie Hubiș că multitudinea cuvintelor imprumutate din alte limbi îmbogățesc vocabularul; chiar dacă există sinonime adecvate, folosirea multor cuvinte permite o exprimare mai nuanțată, plastică, variată, deci un stil mai bogat. Întreb doar: de ce protestează numai împotriva rusismelor și unguismelor, când în limba română sînt multe cuvinte împrumutate din limbile greacă, turcă, bulgară, sîrbo-croată, germană, engleză, nemaivorbind de frazisme? De ce ar fi mai bun germanismul „Iarmaroc” față de unguismul „hilei” sau slavismul „firg”? Acest purism nu pare a avea un motiv științific, ci mai degrabă un iz politic. Limba română ar fi mai săracă fără unguismele: belug, bocanc, cizmă, dorobant, ferăstrău, foisor, gazdă, gînd, a gîndi, haiduc, ham, holdă, hotar, iobag, înverșunat, lăcaș, a locui, lăcătuș, meleguri, meșter, moșteșug, a mintui, neam, oraș, paloș, pușcaș, răzeș, rit, răvaș, satră, talpă, tocană, tobă, vîlclean, vicleșug, vamă, vizitui și multe altele, fără să amintim regionalismele.

Desigur, multe unguisme nu sînt preluate în limba maghiară din alte limbi înainte de a fi transmise limbii române. Cuvintele împrumutate atestă colaborarea economică și culturală între popoare, ele constituie valori comune pentru care nu trebuie să ne fie rușine.

Prof. Fey László, 09.09.1994, Cluj

Ca ardelean, din neam de neamul meu, am fost de multe ori surprins, în anii aceștia postdecembriști, de balcanismele din România, însă nu-mi puteam imagina că poate să apară și o opoziție la opoziție. Nu-mi puteam imagina să apară în gândirea și exprimarea, mai ales scrisă, a unor cetățeni români, care mai sînt și de naționalitate română și se mai pretind și intelectuali, formulări atât de surprinzătoare precum cele din „Scrisoare către opoziție”, apărută în săptămînalul „22”, nr. 35 (238) din 31.VIII-6.IX.1994, sub semnătura doamnei (?) Victoria Chirimbu.

Asemenea „critici” la adresa opoziției politice din România am mai auzit la corzi, la ghișee, în mijloacele de transport în comun, în intruniri ale grupurilor nostalgice, trecute pe verdeața sau în rezervă, și mai ales „la piață”. Să apară însă într-un săptămînal de cultură de înaltă ținută - nu mă așteptam. (...)

Scrisoarea ne demonstrează, încă o dată, dacă mai era nevoie, că betoarea în comunism n-a fost numai eficientă, ci și de lungă durată. Luptărele noastre feministe nu se pot plînge că această betoarea le-a ocolit. (...) Nu aș fi dat atenție paginii respective dacă nu m-ar fi izbit apartenența la o mentalitate prezentă și la

noi în Ardeal, în straturi socio-profesionale de redusă cuprindere și cunoaștere cit de cit numeroase.

Așadar, mă adresez dvs., d-nă Chirimbu. Direct. (...)

Afirmată din capul locului că „CDR nu are abilitatea politică de a participa efectiv la treburile cetății”. Las în a parte exprimarea lemnosă și vă întreb: adică la colaborarea cu puterea actuală? Precum liberalii și, mai recent, fanarioții? (...)

Mai inovativă poziția CDR că nu „luptă cu mijloacele adversarului”, cu „armele lui”. Care arme, stimată și războinică doamnă? Minciuna cu moșierii care vin să le pună botniță la țărani? Cu milionii de locuri de muncă? (...) Chiar așa de „buni” politicieni să fim, doamnă? Ar mai fi trebuit să recomandăm CDR să mai facă și săpături arheologice la coada calului, că tot este la modă. Cu ce „arme” (ce cuvînt groznic!) atunci, d-nă Chirimbu? (...)

Cereți un sondaj „pe percepția” (e clar, nu?) electoratului, ca și cum nu știți nimic despre numeroasele sondaje care se fac acum la noi, de către toți și pentru toate. Chiar în revista în care vă publicați „scrisoarea”, dl. Pavel Cămpeanu publică mereu rezultatele unor asemenea sondaje. Cit despre charismatici, v-aș recomanda fie pe Bombonel, fie pe Petrișor. Cit despre CDR, nu trebuie să vă temeți, stimată doamnă, că nu cunoaște starea actuală a electoratului. Dar pe lângă sondaje, campanie (ce cuvînt războinic și ăsta!) electorală, publicitate, CDR are azi nevoie, mai mult decît oricînd, de unitate. Nici nu pomeniți de așa ceva. Ce bucurie ar fi pe „emanatii” noștri dacă s-ar dezmembra CDR. Cu adevărat visul de aur ar fi pentru ei! S-ar întinde de bucurie niște „cramoantone” de-ăși rîmîne și dvs. dădora de umire. (...)

O măsură mai „minunată” vine la rînd (vedeți ce plăcere îmi face să vă citez?!): CDR să rupă cordonul ombilical cu trecutul apropiat și îndepărtat. Dar cu cel dintre ele cum rămînem? Că de trecut ne tot rupem noi mereu și nu mai reușim. Însă ce facem cu prezentul, d-nă Chirimbu?

Că - nu-i așa, stimată doamnă?, dacă promitem că în 1996 ieștim din carnea și în 1997 benzina, am rezolvat toată politica României pentru încă un cincinal în patru ani. Și cu asta, basta. Oameni ne-am făcut!

Vă mai preocupă în mod deosebit reprezentanții CDR, pe care - nu-i așa? -, în totalitate, „masele” nu-i agreează. Că pe țărani din Bolintin îl

cunoașteți, tot ce se poate. Însă pe „țărani” din Cluj, doamnă, de unde-i luați? Spuneți totuși că acești doi țărani nu-l pot iubi pe actualul președinte al CDR. Nu știu cit adevăr cuprinde afirmația, dar este categoric că dvs. nu-l aveți în inimă. În general se vede că universitari vă calca pe nervi. (...)

Titulatura altei „măsurii rapide” sună așa: Monarhia - acest subiect care va pierde PNTCD. Formularea pare de departe cea mai dragă inimii domniei voastre. Și vă deranjează „nu atât principiul, cit persoana”. Mă faceți să cred că, la Paștele în care M.S. Regele Mihai a fost la București, dvs. ați stat după o perdea și ați scrișit din dinți. (...)

Că muștele se prind cu miere, greșit. CDR nu este prinzător de muște și cei 16 milioane de alegători nu sînt muște. Vă autoinsultați, pentru că faceți parte, probabil, dintre aceștia. Scrisoarea vă trădează o ură organizată, celulară, față de cei care trăiesc bine. Față de „persoanele din Vest” care primesc la București titluri onorifice chiar din partea președintelui CDR, care mai este, din nefericire pentru dvs., și rectorul Universității din București și „se cîrdășește tocmăi cu cine? Cu cei care trăiesc bine, deci sînt dușmanii noștri”. Chiar așa, d-nă Victoria Chirimbu, *Quod erat demonstrandum* ați demonstrat.

Să auzim de mai bine!

Liviu Suciu

„22” și „Seratele muzicale” TVR Iosif Sava

Fără îndoială că pentru mulți dintre concetățenii noștri cele două evenimente sus-amintite ale săptămîinii de săptămîină aduc o adiere în universul interior, înseninîndu-l, îmbogățindu-l și dîndu-i o esență terapeutică.

Așadar, în ultimele săptămîni am avut prilejul de a ne întîlni pe micul ecran, în cadrul „Seratei muzicale” inițiate de dl. Iosif Sava, cu redacția revistei „22”, putînd astfel să-i cunoaștem „pe viu”, să le știm părerile, poate mai bine, și coordonatele situației revistei - prilej îmbucurător. De asemenea, în 21 august, o întîlnire, în dialog, a d-lor Iosif Sava și Radu Varia, promotorul Fundației „Constantin Brăncuși”. Convingerea este că sînt multă care urmăresc această emisiune, fapt de asemenea îmbucurător, după cum mulți rămîn fideli paginilor revistei. Este de prisos de a reveni la conținutul ei, care timp de mai multe

luni a adăpostit și receptat opinii și propuneri ale cititorilor.

Totuși, nu aș vrea a se pierde din vedere un „amănunt” care mi s-a părut semnificativ, și doamna Gabriela Adameșteanu a fost marcată de sublinierea d-lui Iosif Sava, ca în paginile revistei să se găsească un loc și pentru glasul Euterpei. Nu sînt în măsură să motivez imperativul, dar file din istoria muzicii, decodificarea ei, ecourile vor fi mai mult decît bine venite. În același timp, cred că se fac necesare continuări ale comentariilor asupra aparițiilor unor cărți care se deosebesc prin conținut de cele de genul Sandra Brown ș.a., care au inundat străzile.

În acest sens, strădania atât de prețuită a doamnei Monica Lovinescu - pe care, din păcate, nu o mai putem auzi la Europa Liberă - în articolul Ion D. Sîrbu „Adio Europa” din „22”, r. 33, 17-23 august 1994, face mărturia împlinirii multor așteptări sau comentarii privind cartea d-lui Octavian Paler, „Don Quijote în Est”. Nu de puține ori în viață, omul are nevoie de un imbold, de o incurajare - nu de „Fata Morgana” -, de un punct arhimedic, care să-i însuflească. Nu de puține ori, omul se află la marginea prăpăstii sau la hotarul disperării, a dezertării și a capitulării. Atunci chemarea dinlăuntru așteaptă învirea momentului salvator și a forței care să-l împingă în sfera speranței și revenirii.

Serata din 21 august a avut un ecou prelung și o semnificație care a pătruns. Dialogul a fost incitant. S-au născut multe întrebări și multe imbolduri. Unele dintre răspunsuri mi le dăm noi, „spectatorii”. S-a construit o punte între noi și „muze”, s-a accentuat pe alfabetul care înlesnește a înțelege filosofia și arta brăncușiană.

Sîrquinta d-lui Iosif Sava, pe care-l ascultăm la radio cu „Invitații Euterpei”, și a d-lui Radu Varia de a „revitaliza” Complexul Brăncuși din Tirgu-Jiu constituie o pildă frumoasă. Perseverența și dragostea unor oameni - iată diaspora română! - de a sădi, de a clădi și de a face ceva pe acest pămînt este grăitoare, chiar dacă - să fim puțin în atmosfera muzicală a seratei - această dorință ne amintește de „Vox Maris” a lui Enescu, de înfrînarea dintre marinar și stihii.

Mare mi-a fost umirea, dar și mulțumirea, cînd - fiind în trecere prin Tirgu-Jiu - doi tineri străini m-au întrebat unde este Complexul Brăncuși. Ce păcat că programul 2 al TVR nu se poate prinde și în Tirgu-Jiu! Ce păcat că revista „22” - cel puțin eu nu am găsit-o în citeva ocazii - nu și-a putut lua zborul, pentru a depăși zidul ce „străjuiește” malul Jiului și să ajungă în mîna celor ce o doresc!

Și acum, doamna Gabriela Adameșteanu poate că-și va pune un semn de întrebare.

Vasile Cicaici, Craiova, 25.08.1994

Scrisoare către cititori

Dragi cititori,

Revista „22” a publicat suplimentul Cardio 5 cu ocazia celui de-al V-lea Congres Național de Cardiologie (București), Sala Mare a Teatrului Național, 5-8 octombrie 1994. Cardio 5 conține articole de specialitate ale unor cardiologi originari din România, în prezent profesori în SUA, Italia și Franța, precum și scurte interviuri cu aceștia. Cititorii noștri interesați de acest supliment îl pot primi gratuit la sediul redacției sau prin poștă.

Cardio 5 este primul supliment „cu inimă” (științific) realizat de revista „22”. Pînă acum „22” a publicat doar suplimente „cu cap”: • suplimentul „Suspiciune de fraudă”, cu ocazia alegerilor din septembrie 1992 • două suplimente „Oslobodenje”, în semn de solidaritate cu ziarul „Oslobodenje” din Sarajevo, care a continuat să fie tipărit în timpul bombardamentelor, în subsolul redacției distruse, cu riscul vieții ziariștilor • ediția specială „Alianța Civică”, dedicată „Forumului democraților pentru ieșirea din criză” (aprilie 1993), cuprinde analize asupra transformărilor postdecembriste ale societății românești • suplimentul „Sindicat Est” (septembrie 1994)

conține un studiu despre evoluția organizațiilor sindicale în țările postcomuniste, realizat de un comitet internațional de specialiști.

Nu întîmplător deschidem seria suplimentelor științifice cu unul medical. Prinși de vîrtejul evenimentelor, am uitat de multe ori că sănătatea este mai importantă decît politica. Și nu întîmplător cu unul despre inimă, pentru că lozincă „inimă mai presus de toate” poate fi la fel de bună ca oricare alta. De aici înainte vom încerca să recuperăm timpul pierdut, drept pentru care ne deschidem inima către dumneavoastră și vă invităm la un dialog cu inimă, din inimă și pentru inimă nu numai în paginile suplimentelor noastre, ci și în cele ale revistei „22”.

„22” - o revistă inimonsă, pentru oameni inimogii!

„22”

N.C. MUNTEANU

Conceptul de tip „navă cosmică“

În afara orgoliului, în sfîrșit satisfăcut, de a se fi întîlnit cu președintele american, preț de două sferturi academice, singura realizare notabilă a președintelui Ion Iliescu la New York este lansarea conceptului „conștiinței de tip navă cosmică“. O contribuție inestimabilă la tezaurul gândirii politice contemporane, s-ar fi zis, dacă am fi fost pe vremea cealaltă. Nu mai sîntem, din fericire. Însă „conceptul“ n-a prea fost băgat în seamă. Nu e prima oară cînd ni se ignoră aportul. Și, desigur, nu e deloc întîmplător.

Însă geaba întrebii în dreapta și în stînga, nimeni nu e în stare să dea o definiție valabilă acestei „conștiințe“ cosmice cu geometrie variabilă. Glumeții au presupus că ar fi vorba de o metaforă mai intelectuală uitată la Cotroceni de fostul consilier Mironov.

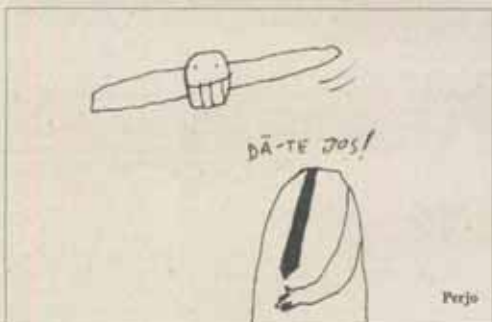
Un bun exemplu de conștiință de tip navă cosmică, ce zic bun, strălucit, este scrisoarea de protest a celor șapte parlamentari, rămași mai apoi doar șase, împotriva acreditării la București a domnului Alfred Moses ca ambasador al Statelor Unite. Inițiată de un membru de seamă al PUNR, scrisoarea a fost zgomotos sprijinită și de conducerea PUNR, deși acest partid este coparticipant la guvernare, iar Guvernul își dăduse asentimentul la acreditarea d-lui Moses.

Liderii partidului frate-mai-mare, PDSR, nu califică gestul „total iresponsabil“, deși aici e vorba de ceva mai mult decît un simplu gest. Iresponsabilitatea nu-i împiedică pe miniștrii PUNR să rămîna mai departe în Guvern. Nu împiedică nici PDSR-ul să-i accepte în continuare ca sprijinitori și tovarăși de drum. Conștiințele de tip navă cosmică fac posibilă frăția într-o iresponsabilitate. S-a ajuns în situația ridicolă că miniștrii membri ai PUNR s-au declarat solidari și cu echipa Executivului, care a aprobat acreditarea, dar și cu conducerea partidului, care a condamnat-o. Evident, o sănătoasă conștiință tip navă cosmică cu geometrie variabilă îngăduie și acest paradox.

De altfel, scrisoarea în sine este un monument de conștiință tip navă cosmică. Dacă dl. Alfred Moses „a fost multă vreme asociat cu cuplul Ceaușescu“, „a acoperit, ascuns sau minimalizat situația din România în fața unor comisii ale Congresului SUA, în anii '70 și '80“, a fost „colaborator și susținător al Ceaușeștilor“, apoi cine nu știe că Gheorghe Funar, Ioan Gavra, Valer Suiian și Adrian Moșu au luptat împotriva dictaturii pînă la sacrificiul de sine, au dezavuat curajoz și public politica accelerată a Ceaușeștilor, n-au ascuns, n-au acoperit, n-au minimalizat situația din România. Și asta nu în fața unor comisii ale Congresului SUA, ci în țară, în fața poporului român!

Cine nu știe fervoarea religioasă cu care Popa Tatu s-a opus demolării bisericilor și sistematizării satelor? Ce să mai zici de Ion Iliescu, Dan Martian, Adrian Păunescu, Corneliu Vadim Tudor și alții alții, care n-au fost nici „colaboratori“, nici „susținători“. Niciodată! N-a fost chiar așa? Sigur că n-a fost așa! Însă o gândire de tip navă cosmică presupune că trebuie să fi atent la paiul din ochiul altuia, neglijînd birna din ochii tăi. Bîrnă? Stîlp de telegraf.

Cît despre omul Domnului, n-are importanță care, Popa Tatu, și el este un model de conștiință de tip navă cosmică. Aflat pe post de „ornament decorativ“ al democrației originale, deși Biserica nu face politică, plumbuit

stareț n-a avut pînă acum nici o ieșire politică mai de Doamne-ajută, mulțumindu-se cu rolul de aspirator al platurilor la recepțiile oficiale. Brus, i s-a făcut de politică, a semnat scrisoarea, după care, chemat la ordine de gradele superioare, nu spun care, și-a retras-o la iuteală. Pasămite, ar fi „reflectat“ la conexiunile negative, semn că omul întii vorbește și pe urmă gîndește. Iar cînd gîndește, să te ferescă Dumnezeu! Popa și-a retras semnătura din calcul politic înalt: interesele noastre naționale sînt sfînte, ele trebuie să precumpănească asupra unor simțămînte personale“. Cu alte cuvînte, „simțămîntele personale“ ale popii se află totuși în scrisoarea de pe care și-a retras semnătura. Curioasă simțămînt! Cam anti-semitic! Și cam cu diagonală! Noroc că, și de o parte și de alta, există pîrdalnia de conștiință tip navă cosmică. Asta îl ajută să bată în continuare clopotele într-un partid care, altfel, se reclamă de la social-democrație.

Însă cea mai igienoasă explicație a gestului iresponsabil a găsit-o dl. Adrian Năstase, un alt monument al conștiinței tip navă cosmică. Pasămite, „PUNR e la guvernare ca un copil care învață să meargă și care, pînă nu pune mîna pe soba incinsă, nu înțelege că aceasta îl poate frig“. Gavra și Funar pe post de dl. Goe! Și în pantalonii scurți, și în Guvern. Cu Văcăroiu în chip de doică! Și, desigur, numai niște conștiințe de tip navă cosmică pot accepta ca inițiatorul iresponsabilei scrisori, senatorul Adrian Moșu, să rămîna în continuare vicepreședinte al Comisei de politică externă a Senatului. Tot în pantalonii scurți. Și el cu diagonală.

Exemplele de conștiințe tip navă cosmică sînt cu duimul. Dezbaterile în Parlament a raportului asupra corupției a fost un regal. Și nu doar pentru că a /em corupție, dar n-avem corupție. Însă acest „congres“ al corupției s-a transformat în răfuială politică, într-un fel de război a haicurilor pe foștii tovarăși de drum. Și asta în cel mai pur stil comunist. Corupția de acum, întocmai greșelilor de altădată, aparține trecutului, niciodată prezentului! Dl. Ion Iliescu însuși a minimalizat afacerea apartamentului din fondul de locuințe al Guvernului repartizat de Violeta Hrebenciuc fiului unui senator. Nu de alta, însă e greu de crezut că fiul fără locuință al unui muncitor din Balta Albă, ca să bîgăm în seamă și componenta socială, s-ar bucura de aceeași larghetate a secretarului general al Guvernului. Nu cumva bunătatea d-lui Hrebenciuc față de fiu a fost ușor influențată de poziția de senator a tatălui? Și n-ar fi vorba aici de oiență de abuz de funcție și o țîră de trafic de influență? Sau cumva conștiințele de tip navă cosmică nu se împiedică de flecușete de acest fel? Întrebarea e: sînt ele chiar flecușete? Sînt! Important e trandafirul. Trei trandafiri sînt și mai importanți. Cu atît mai importanți, cu cît sînt mai virtuoz conștiințe de tip navă cosmică.

MARTI 27 SEPT.

• Adrian Năstase despre iresponsabilitatea PUNR

Adrian Năstase a mulțumit PUNR pentru inițierea „scrierii celor 7“, care a dat posibilitatea PDSR de a-și afirma identitatea, strategiile și obiectivele. El a mai spus că acest demers al PUNR este „o iresponsabilitate datorată lipsei de experiență a guvernării“.

• Candidații SLRTVR nu mai pot candida pentru Televiziune

Comisiile de cultură ale Senatului și Camerei Deputaților au decis cu 15 voturi pentru, 8 împotriva și 3 abțineri să nu se mai accepte depunerea dosarelor pentru comisiile de administrație ale Radioului și Televiziunii. Conform acestei decizii, toți cei patru candidați ai SLRTVR propuși pentru TVR – Gabriel Liiceanu, Lucian Pintilie, N.C. Munteanu și Octavian Paler – ies din cursă.

• Întîlnire Clinton-Biescu

Președintele Iliescu s-a întîlnit la New York cu președintele SUA, Bill Clinton. Întîlnirea a fost prilejuită de lucrările Adunării Generale ONU, la care a participat și Ion Iliescu. Bill Clinton a promis că va sprijini cererea României de a obține clauza națiunii celei mai favorizate pe o perioadă mai îndelungată. În fața sedului ONU din New York a avut loc o demonstrație împotriva președintelui Iliescu, acuzat de încurajarea restaurației comuniste.

• Membrii Guvernului – scoși basma curată în scandalul corupție

Guvernul a elaborat un raport privind cazurile de corupție prezentate în raportul Comisiei parlamentare de anchetă și măsurile luate de Executiv pentru combaterea corupției. În ceea ce îi privește pe membrii Guvernului vizati în raportul comisiei, Executivul a precizat că accepția au fost scoși din cauză prin decizia Parchetului de neîncredere a urmăririi penale. Totodată, s-o decizia membrilor Guvernului să li se interzică dreptul de a face parte și din adunările acționarelor sau din comisiile de administrație ale regiilor autonome și ale societăților cu capital de stat.

MIERCURI 28 SEPT.

• Președintele Iliescu a știut de „scrierea celor 7“

Senatorul Adrian Moșu, inițiatorul scrisorii celor șapte parlamentari, a declarat că Președinția primește prin fax o copie a scrisorii, înainte de plecarea președintelui Iliescu în SUA.

• Parlamentul dezbate corupția

Camera reunite ale Parlamentului au început dezbaterile raportului Comisiei de anchetare a cazurilor de corupție. Raportul cuprinde trei secțiuni elaborate de majoritatea din comisie: de Opoziție și de reprezentanții PD. Ioan Ghișe, deputat PL '93, l-a acuzat pe președintele Iliescu că patronază corupția din România.

• Eugen Preda a demisionat

Eugen Preda, directorul general al Radioului, și-a anunțat demisia printr-o scrisoare citită pe postul național de radio. Se pare că gestul său a fost determinat de o scrisoare anonimă trimisă Parlamentului.

• Douglas Hogg la București

Douglas Hogg, membru al Parlamentului britanic, ministru de stat în Ministerul de Externe englez, aflat într-o vizită de trei zile în România, a confirmat vizita pe care o va face președintele Ion Iliescu în Anglia în noiembrie. Douglas Hogg s-a arătat interesat de situația din Transnistria și de modul cum evoluează „relațiile dintre România și Republica Moldova ca țară independentă și suverană“.

(Continuare în pagina 4)

SUNĂ ȘI CÎȘTIGĂ!

În fiecare dîmneacă, între orele 8.15 și 8.45, poți cîștiga numeroase premii, oferite de firmele:

Polar Electronics, STM, Bozki Lighting, Nemira, Teranita, Sabina, Gipo Pescar, Vivo, Champ.

Marele premiu: 1 TV color Polaris 2.000

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
A										
B										
C										
D										
E										
F										
G										
H										
I										
J										

Nu trebuie decît să suni la 631.73.89 și să propui una din căsuțele grilei. Premiul ascuns acolo îți aparține.

(Urmare din pagina 3)

JOI 29 SEPT.

● PSDR va fi suspendat din CDR

Consiliul CDR a decis să solicite Comitetului Executiv al Convenției începerea procedurii de suspendare, pentru 30 de zile, a PSDR. Partidul d-lui Cuneșcu a fost acuzat că boicotează ședințele CDR și că a contestat, printr-o scrisoare trimisă conducerei alianței, protocolul CDR. Singurul vot împotriva deciziei de suspendare a fost cel al PAC.

● Președintele Ion Iliescu despre atitudinea americană

Întors din vizita efectuată în SUA, președintele Ion Iliescu a declarat că atitudinea americanilor în privința României este total diferită față de anul trecut. Ion Iliescu a adăugat că a remarcat în întâlnirile avute o recunoaștere unanimă a progreselor politice și economice din România.

VINERI 30 SEPT.

● Dr. Alfred Moses - confirmat în funcție

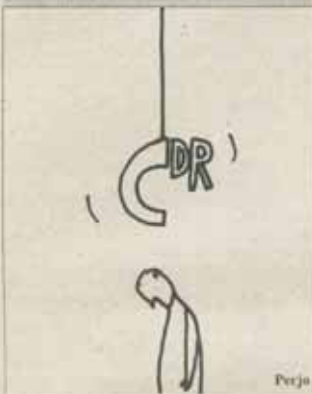
Senatul american l-a confirmat pe dr. Alfred Moses în funcția de ambasador al Statelor Unite în România, în pofida rezistenței manifestate de șapte parlamentari români care l-au acuzat că a sprijinit regimul Ceaușescu. Alfred Moses, președinte al Comitetului Evreilor Americani, a negociat cu Ceaușescu chestiuni privind emigrarea evreilor din România.

● Victor Ciorbea - exclus din CNSLR-Frăția

Comitetul Director al CNSLR-Frăția a ridicat dreptul de reprezentare lui Victor Ciorbea, președinte, și Radu Colecag, vicepreședinte, pentru activitatea susținută împotriva unității confederației. V. Ciorbea apreciază această decizie ca nestatutară.

● PAC în apărarea PSDR

Hotărârea de suspendare a PSDR este nestatutară, neexistând în protocolul CDR nici o prevedere în acest sens și a fost adoptată în absența delegației PSDR și fără o dezbateri serioasă a problemelor de organizare și funcționare a CDR solicitate în mai multe rânduri de mai multe formațiuni, se afirmă într-o declarație a PAC.

Perjo

● Reacția PSDR la decizia Convenției

„În comunicatul emis de membrii prezenți ai ședinței CDR sînt cuprinse nedevedări și inexactități”, a comentat Sergiu Cuneșcu decizia Convenției de suspendare a PSDR. „Sîntem indignați de faptul că litera și spiritul Protocolului nu sînt respectate în cadrul Convenției. Cum poate fi democratică o adunare care refuză dezbaterea?”, a adăugat liderul social-democrat.

(Continuare în pagina 5)

ILIE ȘERBĂNESCU

Reînviem piețele trecutului pentru a salva industriile trecutului?

De curînd, a avut loc la București reuniunea Congresului Internațional al Industriașilor și Intreprinzătorilor, organizație în principiu neguvernamentală, la care participă oameni de afaceri din țări central și est-europene și ex-sovietice și care își propune reînnoirea, inclusiv chiar într-o formă instituționalizată, a relațiilor economice din fostul CAER.

Coordonatorul și animatorul scopurilor pe care această organizație și le propune este dl. Arkadi Volski, șeful industriașilor ruși. Cam aceiași industriași ca pe la noi, adică reprezentanți ai clanului directorilor întreprinderilor de stat, susținută politic în cercurile cele mai înalte ale Puterii. Interesele lor într-o reformă reală, în promovarea privatizării, a unor ajustări structurale și manageriale la nivelul întreprinderilor sînt marginale. Căci poziții stăpînitoare cu mult mai puternice le conferă conducerea întreprinderilor de stat, în legătură cu care pot să nu aibă griji și față de care nu au nici o responsabilitate, dar de pe urma cărora trag toate avantajele posibile, mai ales dacă produsele realizate - a căror destinație o pot controla și în scopuri politice - tranzitează, în vederea comercializării interne și mai ales externe, societăți private (poate doar scriptice), care sînt însă chiar proprietatea lor ori a asociaților lor.

Dl. Volski și-a găsit repede un corespondent român: dl. George Păunescu, a cărui activitate „industrială”, ce l-a făcut multimiliardar și în numele căreia a reconstituit Uniunea Generală a Industriașilor din România, condusă de el însuși, constă de fapt exact în intermedierea de importuri pe bani ai statului și în comercializarea indeselei externă a unor produse provenind din întreprinderi tot ale statului.

„Integrarea” româno-rusă: probleme economice și conotații politice

Din punctul de vedere al organizatorilor, succesul reuniunii a fost deplin. Au beneficiat de o susținere politică la vîrf, la deschidere participînd dl. Iliescu, actualul președinte al României, și dl. Adrian Năstase, un potențial viitor candidat al Puterii la funcția de președinte al țării. Poate tocmai datorită acestei încurajări, d-nii Volski și Păunescu au avut în final cereri răspicite către autoritățile în materie, chemînd la o „deplină integrare economică româno-rusă”, precum și la constituirea unei „piețe comune” în spațiul est-european și ex-sovietic. De altfel, în opinia d-lui Volski - care consideră că atât Rusia cît și România au avut după 1989 „guverne romantice”, care au crezut că locul comerțului reciproc va fi luat de cel cu Occidentul -, ar fi vorba doar de o „reintegrare economică” româno-rusă.

Conotația politică nu este greu de identificat. Reintegrarea româno-rusă pare a fi contrapusul integrării în structurile euro-atlantice, în condițiile opțiunii oficiale în acest sens a României, iar participarea la o „piețe comună” a fostelor țări CAER ar anula perspectiva și chiar sensul intrării în cealaltă Piață Comună - cea adevărată, numită acum Uniunea Europeană.

Și pentru a nu exista vreun dubiu că se vizează, din păcate, reînnoirea trecutului, dl. Volski s-a exprimat în favoarea găsirii urgente a unei „monede comune” ca modalitate de clearing, explicînd că țările din zonă nu dispun de valută forte pentru a practica plățile necompensatorii, adică direct în bani.

Este prea bine știut că aproape nimic altceva nu a tras în jos mai mult CAER-ul decît mijloacele de plată compensatorii, supuse arbitrarului și voluntarismului, generatoare de ineficiență și necompetitivitate, pur și simplu pentru că se bazează pe schimbul fără criterii obiectiv al „unui cline de 40.000 pe două pisici de 20.000”.

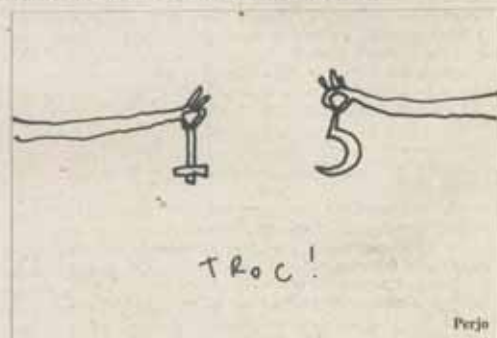
Experiența CAER a fost cea a unui eșec. Moscova a impus țărilor satelitate, prin forță militară și constrîngere politică, un sistem de relații economice care erau o oglindă fidelă a ceea ce maximum putea oferi Rusia ca mare putere, dar nu și ca țară dezvoltată. Autoșezată în centru, își lega de ea țările-satelit, livrîndu-le ce avea - adică materii prime - și luîndu-le în schimb produsele realizate pe baza acestora, indiferent de nivelul lor tehnologic și calitativ. Un sistem aproape închis, fără legătură cu pulsul mondial al afacerilor și cu ritmul înnoirilor tehnologice și financiare. Demodat din toate punctele de vedere, încremenit ca structuri de schimburi și înăbușit de modalitatea de plată bazată pe o monedă-ficțiune, sistemul - comparativ cu neiertătorul, dar flexibilul și mereu modernizatul, comerț mondial - s-a dovedit păgubitor tuturor participanților. Inclusiv Rusiei, care dădea materii prime în schimbul unor produse ce, prin absența calității, nu

și-ar fi găsit piața nicieri în lume. Astfel încît prăbușirea rapidă a CAER ce a intervenit la începutul anilor '90 este departe de a fi constituită doar un fenomen strict negativ, cum se tinde a fi interpretat acum de către nostalgici. A intervenit o operațiune de asanare nesperată și salutară.

Riscurile marginalizării

Ar fi absurd ca relațiile să nu fie reluate, inclusiv pe o scară largă. Invită la aceasta proximitatea geografică și complementaritatea economică. Dar reluarea trebuie să se producă pe alte baze (sănătoase, adică economice), în alte structuri (moderne) și în alte modalități (normale) de plată. Și nu doar în ideea că țările respective își pot reoferi una alteia cu caracter aproape imediat debușee pentru industriile lor falimentare, a căror reactivare este astfel urmărită, din păcate, în locul restructurării lor.

Dincolo de implicațiile politice - asupra cărora nu trebuie insistat, evidențîndu-se de la sine -, reluarea pur și simplu în vechile coordonate a schimburilor din cadrul CAER, mai ales ca înlocuitor al celor cu țările industriale dezvoltate, ar însemna că, pentru un pasager avantaj la un orizont scurt de timp, să se sacrifice orice șansă de ieșire din mediocritatea actuală a dezvoltării.

Perjo

Comunismul s-a prăbușit datorită rigidității - aproape imposibilității - sale de a se adapta exigențelor necrutătoare competiției internaționale actuale. Cei care, în fața acestei neiertătoare competiții, în loc să promoveze, e adevărat, mai dificilele ajustări structurale și înnoiri tehnologice, recurg în soluția ce li se pare mai facilă de a se agăța de piețele trecutului pentru a-și salva industriile trecutului nu fac decît să intre într-un cerc vicios fără speranță pentru viitor, cu riscul marginalizării definitive. E drept, nu o marginalizare singulară, ci una colectivă, așa cum stă bine celor ce mai cochetază cu comunismul. Pentru țările mai puțin dezvoltate, opțiunile comerciale sînt clare: în schimburile cu țările industriale dezvoltate pierd fără echivoc pe termen scurt, dar acestea constituite totuși unica lor șansă de a putea câștiga pe termen lung, căci schimburile cu țările de aceeași condiție le condamnă a rămîne mereu și împreună în urmă.

Declarație PAC

În legătură cu hotărîrea Consiliului CDR din 29 septembrie 1994, de suspendare a PSDR pe termen de 30 de zile, președintele Partidului Alianței Civice face următoarea declarație:

1. Hotărîrea este nestatutară, neexistînd în protocolul CDR nici o prevedere în acest sens, și a fost adoptată în absența delegației PSDR și fără o dezbateri serioasă a problemelor de organizare și funcționare a CDR solicitate în repetate rânduri de mai multe formațiuni. Este o hotărîre pripită, neîntemeiată, expresie a unui spirit agresiv și intolerant. Consiliul și președintele CDR se fac răspunzători de încălcarea principiilor care au călăuzit partidele și asociațiile fondatoare, între care PSDR, ale celei mai importante coaliții democratice din România. Este inacceptabil să se încerce transformarea într-un suprapartid a unei alianțe libere și deschise tuturor ideilor susceptibile a o consolida și opinilor să li se răspundă cu măsuri disciplinare, iar criticilor cu excluderi.

2. Reprezentanții Partidului Alianței Civice au votat contra hotărîrii - fiind singurii, din păcate, în această situație -, considerînd că ea pătează onoarea CDR și poate crea consecințe foarte grave pentru unitatea opoziției și pentru soarta țării. Modul în care s-a desfășurat ședința Consiliului CDR din 29 septembrie a reprezentat un net-refuz al dialogului, înlocuit de proferarea unor nedevedări, calomnii și insulte la adresa nu numai a PSDR, dar și a Partidului Alianței Civice. Alarmantă este instalarea unui cult al personalității președintelui CDR, care, vizat de criticile PSDR, și-a asumat riscul unei măsuri de mîna forte. Statutul de președinte l-ar fi obligat, din contra, să mențină un anumit echilibru și să preîntîmpine apariția unei atmosfere de suspiciune și de intoleranță care nu folosește decît puterii.

În vederea examinării situației create, se convoacă miercuri 5 octombrie 1994, la ora 17, Comitetul Național al Partidului Alianței Civice.

30.09.1994

Președinte al PAC,
Nicolae Manolescu

Cultură și politică la Sinaia – 24-28 septembrie

● Lista invitațiilor străini la această reuniune internațională este impresionantă. Menționez doar cîteva: Sorin Alexandrescu (prof. univ., Olanda), David Applefield („Frank”, Montreuil), Simone Arous („Magazine Littéraire”, Franța), Rudolf Fischer („The Hungarian Quarterly”, Franța), Olivier Mongin („L'Esprit”, Franța), Fron Nazi (Open Society Institute, SUA), Martin Hala („Revolver Review”, Cehia), Jonathan Shell („Newday”, SUA), Anette Laborey (acum – Fundația Soros din Paris, pînă acum 5 ani – cunoscuta Asociație pentru intrajutorarea intelectualilor din Estul Europei) și, bineînțeles, cel care constituia, printr-un intens magnetism personal, centrul interesului general – adică Adam Michnik. Nota distinctivă a acestei întîlniri a fost firescul: firescul reuniunilor internaționale fără discursuri de lemn, fără solemnități înepentite, de tristă amintire. Temele erau de o „importanță majoră”, fie că era vorba despre posibilitățile de supraviețuire a revistelor literare lipsite de subvenție de stat (cazul „22”, dar și al altora prezente, precum „Ramuri” ori „Euphorion”, subiect care ar fi meritat numai el o discuție aparte), fie cel al unor concepte teoretice esențiale pentru epoca pe care o trăim din zona culturală, sociologică și politică.

● Am pus cîteva întrebări d-nei Catrinel Pleșu, inițiatoarea și organizatoarea acestei reuniuni:

Ce ați intenționat prin această întîlnire și care au fost factorii favorizanți?

Am avut ocazia și norocul, după '89-'90, să-i întîlnesc pe acești oameni care erau deschiși, curioși, acceptînd și alt punct de vedere. Unii dintre ei (Jonathan Shell) nu mai văzuseră „estici”. Alții (Adam Michnik, Anette Laborey) ne cunoșteau demult. Ideea întîlnirii mi-a venit de la articolul lui Wolf Lepenies, „Translability of Culture versus Translability of Political System”, apărut în „Books Review”, Budapesta.

Și care a fost momentul în care v-ați decis?
După Visegrad. Pînă atunci, eu consideram Europa Centrală o noțiune pur culturală (Musil, Kafka), un anumit tip de civilizație, un anumit tip uman pe care ai putea să-l găsești și în Austria, și în Rusia. Visegradul mi-a creat o stare de melancolie, pentru că mi s-a părut o cortină de voal. De aceea, mi s-a părut necesar să adun opinii asupra lui.

Firescul ca excepție pe care l-au sesizat toți participanții acestui colocviu, profund și viu în același timp, a fost de proiectul organizatorilor sau s-a datorat întîmplării?

Fundația Culturală Română mi-a acordat deplină autonomie, iar anumite proceduri de organizare a colocviilor internaționale le-am deprins de la alte întîlniri. Am vrut să dau ocazia să se întîlnească oameni cu diferite afinități și, în modul acesta, România să își manifeste intrarea într-un dialog internațional.

Care sînt următoarele dvs. proiecte?
Cum această întîlnire am pregătit-o din aprilie, probabil următoarea va avea loc doar în 1995. La ea sper să participe Timothy Garden Ash, Gregor von Rezzori, Peter Lengyel și, bineînțeles, alții.

● Un articol din „Dimineața”, cu acuze de genul celor practicate în anul '90 la adresa GDS (loja masonică etc.), avea să reprobeze prezența a 5 reprezentanți ai revistei „22” la această întîlnire: de fapt, Dorel Șandor fusese din greșeală trecut în contul revistei „22”, iar specificul revistei și calitatea intervențiilor colaboratorilor ei (Pavel Cămpănuș, Andrei Cornea, H.-R. Patapieviici) ilustrează încă o dată (dacă mai era nevoie) reasa-credința a acestui cotidian cu tiraj de buzunar. (G.A.)

● Între 26 și 28 septembrie, Fundația Culturală Română a organizat la Sinaia un colocviu – o foarte interesantă și neconvențională discuție, purtată între jurnaliști (cei mai mulți proveniți de la reviste culturale), politologi și oameni de cultură români (din țară și din diaspora) și străini asupra culturii și a politicii în spațiul est-european. Chiar simpla menționare a numelor onora dintre participanți dovedește justificarea celor două calificative de mai sus. Amintesc astfel, dintre români, pe Augustin Buzura, președintele Fundației, Nicolae Breban („Contemporanul”), Gabriela Adameșteanu, Pavel Cămpănuș, Andrei Cornea, H.-R. Patapieviici („22”), Liviana Dan („Euphorion”), B. Elvin („Lettre Internationale”), Dan C. Mihăilescu („L.A. & P.”), Andrei Pleșu, Elena Ștefci, Mircea Vasilescu („Dilema”), Mihai Zamfir („România literară”), Valentina Tăzlaşoanu („Sud-Est”, Chișinău), Sorin Alexandrescu, Alexandru Călinescu; dintre străini – pe David Applefield („Frank”, Franța), Gerhard Csejka („Neue Literatur”, Germania), Rudolf Fischer („The

Hungarian Quarterly”, Ungaria), Irena Grudzińska-Gross (New York University, SUA), Eva Karadi („Lettre Internationale”, Ungaria), Anette Laborey (Fundația Soros, Franța), Olivier Mongin („L'Esprit”, Franța), Fron Nazi (Open Society Institute, SUA), Martin Hala („Revolver Review”, Cehia), Jonathan Shell („Newday”, SUA), Tilman Spengler („Kursbuch”, Germania) și, *last but not least*, Adam Michnik („Gazeta Wyborcza”, Polonia).

Nu voi face o prezentare detaliată și analitică a celor trei zile de discuții. Mă voi rezuma numai la cîteva notații, dorind să arăt de ce, într-adevăr, colocviul a fost deosebit de interesant și neconvențional.

Mai întîi, invers decît te-ai fi putut aștepta de la o întîlnire de intelectuali, discuțiile au debutat, după o expresie a esteticii germane, *von Unten*: nu cu metafizica politicii și a culturii, ci cu „baza materială” – anume, dacă și cum pot supraviețui decent revistele culturale în societatea culturii de masă. S-ar părea că supraviețuirea nu e cu neputință, decît dacă editorii sînt dispuși și capabili să cheltuiască foarte multă inventivitate și imaginație pentru a obține banii necesari. Sau, în cuvintele lui David Applefield: „Nu banii sînt principalul obstacol, ci felul de a-i aborda pe cei care îi au”.

Dimineața celei de-a doua zile a fost consacrată temei „Europa de Est – Europa Centrală”. Sînt sau nu aceste concepte utile; servesc sau nu ele unei analize ale perioadei de tranziție? După Pavel Cămpănuș, tranziția nu e numai în timp, ci și, simbolic, în spațiu: ea „se efectuează de la Est la Vest”, iar diferențele dintre țările fostului lagăr socialist nu pot fi negate, oricît ar dori politicienii să, se mascheze din interese conjuncturale. Pentru Mihai Zamfir, „Europa de Est este locul unde forțele fasciste și cele comuniste s-au coalizat, devenind indistincte”. Europa – a spus Adam Michnik – „este întemeiată pe dialog”; iar contestarea acestuia se face astăzi de către naționaliști, fundamentalisti (inclusiv cei catolici), promotorii unei aculturații de tip „Disneyland”, dar și de către unii anticomuniști, adepți ai „lustrației” și ai logicii revanșei. În fine, Andrei Pleșu a glossat asupra mentalității lui „a fi rău plăsat”, mentalitate împărtășită de atîta dintre „estici”. Următoarea temă, „Traductibilitatea sistemelor politice – traductibilitatea culturii”, a fost mai savantă, în aparență, în pofida momentului postprandial:

Andrei Pleșu, Horváth Andor și Andrei Cornea

H.-R. Patapieviici a dezvoltat un paradox, bazat pe analogia sistem politice-text: sistemele politice bune, adică democratice, nu pot fi „traduse”, adică preluate în altă țară, în alte condiții, ci numai cele rele suportă „traducerea”. Mai mulți vorbitori (Andrei Cornea, Olivier Mongin, Sorin Alexandrescu) au respins acest paradox, dar au tîns să admită că „traductibilitatea” deopotrivă a politicii și a culturii ține și de imponderabile neraționalizabile, ceea ce îi sporește nemăsurat dificultatea.

Ultima zi a propus participanților o analiză a binomelor culturale, dar și politice „centru-periferie” și „regional-universal”. Vorbitorii – Al. Călinescu, Ioan Holban, Gerhard Csejka, Dumitru Chioaru – au subliniat relativitatea disjuncțiilor, dar și, pe de altă parte, dificultatea de a le evita. Foarte ascultată a fost relatarea aproape românească a lui Robert Fischer, un veritabil „central-european”, născut în Imperiul „chazar-crîesc”, cu liceul la București, facultatea la Sidney, actualmente trăind în Budapesta. Tema sa privind „incertitudinea de a fi central-european” ar fi putut fi asumată, de fapt, de cei mai mulți dintre participanți la colocviu.

Asigurată în special de Catrinel Pleșu și de Carmen Firan, buna organizare ne-a reamintit, în modul cel mai pliant și consolator posibil, melancolica evidență că sîntem, totuși, „spirite intruse”. (A.C.)

(Urmare din pagina 4)

SIMBĂTA 1 OCT.

● **Consiliul Director al Alianței Civice**
Consiliul Director al AC a adoptat o declarație în care sînt condamnate încercările de dezmembrare a CDR și se propune convocarea în luna noiembrie a unei conferințe naționale de Convenție. În Declarație se mai propune ca desemnarea candidaților CDR să se facă din timp, pe baza unei grile valorice și prin concursuri de competență. Ana Blandiana a susținut că partidele ce intenționează formarea unui nou pot politic (PAC-PNL-PSDR-PD) urmăresc obținerea capitalului politic al CDR.

● **Sediția Consiliului Național al PL '93**
PL'93 își propune să rămînă în continuare în CDR și invită partidele pe care le consideră de stînga, PSDR și PAC, să plece. În viziunea liderilor PL '93, ieșirea „elementelor stingiate” din CDR ar permite transformarea Convenției într-o alternativă de dreapta. PL '93 și-a reiterat propunerile de modificare a Protocolului electoral al CDR, în sensul participării pe liste separate la alegerile locale.

● **Consiliul Reprezentanților UDMR**
Consiliul Reprezentanților UDMR (CRU) a adoptat o hotărîre prin care confirmă documentul UDMR privind tratatul de bază româno-maghiar. Așa în ciuda unui puternic curent din cadrul CRU ce ar fi dorit modificarea documentului. În hotărîre se mai arată că CRU consideră dreptul la autonomie – personală, locală, administrativă și regională – drept o condiție indispensabilă existenței comunității maghiare din România, respectiv a desăvîrșirii autodeterminării interne a comunității maghiare.

● **Colegiul Director al PD**
În cadrul Colegiului Director al PD s-a hotărît ca între 21-22 octombrie să se desfășoare Convenția Națională, unde va fi prezentată o platformă politică axată în principal pe ideea unei guvernări a PD. Petre Roman a declarat că PD va trebui să obțină la viitoarele alegeri cel puțin 18% din sufragiile electoratului.

LUNI 3 OCT.

● **Conferința de presă a PNTCD**
Referindu-se la situația apărută prin inițierea deciziei de suspendare a PSDR din Convenție, prim-vicepreședintele PNTCD, Ion Diaconescu, a arătat că nu se poate merge la infinit cu cei care se opun sistematic majorității, deși PNTCD face eforturi ca nimeni să nu plece din CDR. Totodată, PNTCD a arătat că va analiza decizia PL '93 de a candida pe liste separate la alegerile locale.

● **Propunerile pentru Consiliul legislativ**
Propunerile birourilor permanente ale Camerei Deputaților și Senatului pentru funcția de președinte al Consiliului legislativ sînt: Valer Dorneanu (ministru pentru relația cu Parlamentul); Teofil Pop (fost ministru al Justiției) și Grigore Simion (consilier al procurorului general al Parchetului General).

● **Delegația a Uniunii Europene la București**
Ministrul Afacerilor Externe, Teodor Meleșcanu, a primit o delegație a Troicii Comunitare Europene (Germania, Franța și Grecia), cu care a discutat proiecte de cooperare bilaterală. Au fost abordate și problemele relațiilor româno-ungare, ministrul român exprimîndu-și speranța că tratatul bilateral va fi semnat înainte Conferinței de Evaluare a Pactului de Stabilitate, ce va avea loc anul viitor la Paris.

Rubrică realizată de
RALUCA STROE-BRUMARIU
și MARIAN CHIRIAC

Adevărul literar și artistic, nr. 238

- **Inedit: George Mihail Zamfirescu:**
„Isus la mahala”
- **Postmodernismul: un titlu de onoare sau un termen de rușine și oprobriu?**
- **Poporu' lu' Bălașa**
- **Un explorator al iadului: Malcolm Lowry**
- **Integrala Truffaut: „Tot ceea ce știu îi datorez lui”, declară Martine Barraqué**
- **Crugofancu așa cum l-a cunoscut Paul Alexandru Georgescu**

0101010101010101

A doua expoziție anuală CSAC

Colectivizare, întreceri socialiste, electricități pe hirtie, improprietăți, certificate, care cu boi, poluare temeinică, pensii de cinci lei, griu de import. Satul românesc.

Peisajul mioritic mai rezistă doar în tablou sau în muzeu. România o țară de blocuri

Instalație pentru
rememorare,
pentru sugestionat

PLOAIA și CURCUBEUL

un proiect de
ALEXANDRU CHIRA

Să (re)descoperi poezia satului e un act de curaj. O utopie. Dacă faci însă utopie de 20 de ani nu mai faci un act, ci un demers filosofic.

Tăușani, județul Cluj.
150 de locuitori, o școală, un cămin cultural și o biserică (singura instituție care funcționează).
Un deal ca o peninsulă.
3 construcții de leagat. La propriu, cu fire care ba vin, ba se duc. Să le legi de un centru: instalație hexagon. Fagure. Să legi cerul cu pământul, geometria cu geografia și omul cu om.

Instalația conține satul și satul instalația.

Artificialul (construcția plastică) legat de natural (câmp de fin, rezervoare de apă naturală, salcâm). Obiectul mic (oglinzi) cu capac de luat chipul legat de cărarea șerpuitoare (mitică).

Ploaia de curcubeu. Yin de Yang. Gospodăria țărănească ca un car alegoric.

Instalația ca poem. Un proiect al trecutului, un muzeu al viitorului.

Hangarul cosmic.
Când pasărea atâ în zbor cere ploaie.

Ploaie de linii.
Rezervor deasupra creștetului uman.

Alexandru Chira lasă o urmă de 150 mp pentru 150 de locuitori.

Restul e expoziția anuală, adică documentație foto-video.

DAN PERJOVSCHI

Situația din România și, în primul rând, esența Puterii care nu guvernează de nu se mai vede om cu om dovedesc că teoriile și conceptele politologiei clasice nu mai sînt operante. De exemplu, celebra axă, veche de cînd cu Revoluția franceză, dreapta-centru-stînga, cu extremele corespunzătoare adăugate ulterior la cele două capete, este complet bulversată. Etichetele pe care și le atașază partidele noastre din „arcul guvernamental” nu par să mai aibă vreo noimă – oricum, nu una legată de „tripartita” clasică. De pildă, PRM se autoetichetează ca fiind un partid de stînga, or, în realitate, el reușește să combine excelent cele două extreme și să transforme axa într-un cerc pe care îl și închide. De la extrema stînga a preluat militantismul de clasă (e apărătorul săracilor!), de la cea dreaptă pe cel de rasă (e standardul românilor verzi!). O astfel de combinație doctrinară nu e absolut nouă – am mai întâlnit-o în național-socialismul german și, ceva mai estompat, în fascismul corporatist italian și în național-comunismul ceaușist. De ceușim îl desparte totuși un singur lucru – anume acela că liderii săi naționali și locali, porînd în vajnici apăratori ai săracilor, fac averi importante fără să clipească. Economia de piață e, deci, bună atîta vreme cît liderii partidului se numără printre principalii beneficiari. E un paradox pe care îl întâlnim și la „socialiștii” d-lui Verdet, care numără cîțiva dintre cei mai mari „îmbogățiți de Revoluție” între membri, simpatizanți și sponsori – cu dl. Păunescu în frunte, de altfel! E chiar puțin comic cum luptă împotriva „exploatării”, a „inechității”, a „inegalităților” etc. cei care l-au lăsat fără patrimoniul CAP-ului pe țărani de la Butimanu împreună cu cei care transferă ilegal proprietatea publică, deci „a întregului popor muncitor”, în zona privată.

Însă, în această ultimă privință, maeștri sînt cei de la PDSR, care, de altfel, controlează prin directocrație majoritatea întreprinderilor statului, iar ministerele și prefecturile sînt în mîinile lor, transformate în veritabile feude. PDSR se autoetichetează ca fiind un partid de stînga, de factură social-democrată! Ar fi de rîs, dacă n-ar fi de plîns. De altfel, internaționala de profil pare complet perplexată de o asemenea pretenție și refuză să admită PDSR-ul în rîndurile sale. Pretutindeni și oriunde, stînga social-democrată s-a distins printr-un acut simț al echității, prin tendințe egalitariste, prin legalism, prin exagerarea protecției sociale și prin militantismul pentru drepturile omului. Din păcate, nu dreapta, ci stînga democratică, deci necomunistă, a descoperit această problemă, care, e adevărat, a fost preluată de toate orientările politice democratice în ultimele două-trei decenii. Problema care se pune: este PDSR-ul un partid aparținînd

LIVIU ANTONESEI

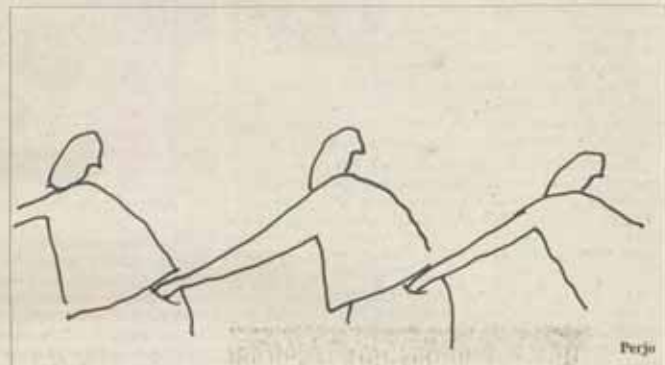
Comuniștii în blană capitalistă

stîngii democratice? El afirmă demagogic echitatea și egalitatea, dar susține subteran cele mai spectaculoase fenomene de îmbogățire în marginea legii și chiar dincolo de această margine. Respectarea legilor este pentru

● corupția pare a fi devenit emblema PDSR și a acestui regim ● în România nu există democrație, ci democratură: din 1.540 de firme, 1.000 aparțin vechii nomenclaturii ● comuniștii travestiți în capitaliști amenință România – nu comunismul, nici fascismul ●

partidul de guvernămînt un simplu moft, numai bun de impus „proștilor”, iar cazurile de încălcare a drepturilor elementare ale omului cresc geometric de la un an la altul. Președintele însuși, propus și susținut de acest partid, încalcă legea cu seninătate de cite ori are ocazia, iar acest fapt nu are nici un fel de consecințe juridice. Între timp, Adrian Năstase, președintele PDSR, a primit porecla „patru case”, iar majoritatea liderilor partidului și a miniștrilor a fost denunțată ca fiind coruptă – iarăși fără nici un fel de consecințe. Corupția pare să fi devenit, de altfel, chiar emblema acestui partid și a acestui regim. Despre protecția socială, cred că cel mai bine ar putea vorbi șomerii, copiii și pensionarii. Atunci, poate, e PDSR un partid de centru? Nici vorbă – niciodată un partid centrist nu se aliază

Prin urmare, PDSR și partidele asociate nu sînt nici de stînga, nici de centru, nici de dreapta. Ele nu și pot găsi, de altfel, un loc în cadrul unui sistem politic efectiv democratic, ceea ce înseamnă că România nu este încă o țară cu adevărat democratică, ci un fel de democratură, chipul hidos al unei tranziții anormale. Unele dintre aceste partide sînt la extrema stîngă/dreaptă, altele sînt pur și simplu oportuniste. Oportunist nu e doar PDSR-ul, ci și PUNR-ul, de pildă, atîta vreme cît se autonumește ca fiind neo-liberal, dar apasă pînă la refuz pedala naționalismului extremist. Scopul partidelor din arcu guvernamental este unul singur – menținerea puterii pînă la încheierea capitalizării nomenclaturii și a clientelei sale. Capitalizare ce se produce în mod esențial prin furtul averii publice, prin transferarea sa ilegală în privat. De altfel, și în cadrul procesului spontan de concentrare a capitalului, nomenclatura deține un loc, ca să spun așa, „fruntaș”. O statistică publicată de România liberă pe 13 septembrie a.c. arată că, din cele 1.540 de firme cu cifra de afaceri de peste un miliard de lei anual, peste 1.000 aparțin unor persoane care au făcut parte din vechia nomenclatură sau sînt membri ai familiilor acestora. Cînd acest proces de capitalizare se va încheia, nomenclatura nu va renunța la puterea politică, cum se iluzionează naivii, ci va rămîne în continuare la putere, își va consolida puterea, intrucît forța economică va fi un excelent fundament al puterii politice. Iar dată fiind proasta calitate umană a acestei mafii, nu de democrație occidentală va fi vorba în România, ci de un autoritarism oli-

Perjo

cu extremiștii pentru a guverna. Apoi, unde am putea găsi, în cazul PDSR-ului, acel echilibru programatic și atitudinal caracteristic centristilor? Rămîne să ne mai întrebăm dacă nu cumva PDSR e un partid de dreapta – și iarăși răspunsul va fi negativ. Unde e caracterul sacru al proprietății? Unde e privatizarea masivă și rapidă? Unde e descentralizarea administrativă? Unde e autonomia locală? Unde e domnia legii deasupra oricăror considerente politice? Unde e autonomia justiției și perfecta despărțire a puterilor statului? Nicăieri, desigur.

garhic de factură sud-americană, pe cale de dispariție în zona de obîrșie, încă cu un „viitor de aur” aici, în partea mai săracă și mai puțin civilizată a Europei răsăritene. Nu comunismul amenință România, nici fascismul, ci comuniștii travestiți în capitaliști, care instalează deja în dulcea noastră țară cea mai perversă formă de oligarhie economică și politică: comuniștii îmbrăcați în blană capitalistă! Mă tem că vom ajunge să ducem dorul comuniștilor „puri și duri”. Pe lângă S.C. Ilescu et Co S.A., e posibil ca (nu evit cacofonia) Ceaușescu și camarila să ni se pară niște bieți copii!

De săptămîna trecută, Convenția Democratică, principala forță de opoziție din România, nu mai există. Firește, mă refer la esența faptelor și nu la ficțiunile juridice și nominale. Ar fi prea frumoasă se speră că ceva se mai poate îndrepta, că sensul evoluțiilor din ultima vreme poate fi inversat, că se poate coase din nou ceea ce se destramă cu repeziune. „Suspendarea” pentru o lună a PSDR nu este altceva decît o excludere aminată. Motivele adevărate sînt limpezi și ele rezultă din citirea scrisorii trimise de Sergiu Cuneșcu celorlalți colegi din CDR: critica aspră a rolului hegemonic jucat în alianță de PNTCD, rol pe care președintele Emil Constantinescu nu ar fi vrut ori putut să-l combată.

Dar PSDR este un partid nelipseșmat electoral și singurul său atu este locul în Internaționala Socialistă pe care se spune că ar putea să-l ofere PD-ului contra unor avantaje în cazul unei fuziuni. Oricum, urmașii lui Maniu și cei ai lui Titel Petrescu au decis că nu vor mai colabora în lupta împotriva urmașilor celor ce i-au trimis în închisori. Dar cu adevărat preocupant este că o anumită logică a excluderii a fost pusă în acțiune, că s-a creat un precedent.

Urmează, desigur, la rînd epurarea PAC-ului, tentat de mai demult să părăsească CDR din pricina aceluiași hegemonism (tărăniști și care acum, după ce s-a opus de unul singur eliminării PSDR-ului, a publicat un comunicat dur și extrem de critic la adresa conducerii CDR. Fie acum că PAC va fi și el „suspendat”, fie că va ieși singur din alianță, lucrul va avea o importanță mult mai mare decît excluderea PSDR. Creditat cu 10% din intențiile de vot (al treilea partid al țării) la ultimul sondaj de opinie IMAS, singurul partid aflat într-un spor puternic de popularitate în ultimele două luni (posibil și ca urmare a asocierii cu PNL), puțin utiliza cu abilitate și faptul că procedentul discutabil al excluderii a fost deja creat de CDR, PAC poate spera, în chip rezonabil, un viitor independent ce va fi dificil, fără îndoială, dar nu irealizabil.

Ce se va întîmpla cu CDR? Aceasta va fi complet dominată de PNTCD. Liberalii lui Dinu Patriciu, care au lucrat insistenț pe actualele „epurări”, vor trebui să opteze repede între subordonarea față de tărăniști și o rebeliune care îi va costa și pe ei excluderea. Cum puterea electorală a PL '93 este mai apropiată de cea a social-democraților decît de cea a partidului lui N. Manolescu și cum antipatia pe care ei s-au priceput să o producă în numeroase cercuri le limitează șansele pentru o fuziune profitabilă, e probabil că vor accepta, cel puțin un timp, supunerea. Dintr-o mare coaliție a opoziției, CDR va deveni un PNTCD lărgit, cuprinzînd, pe lîngă un PL '93 domesticat, două partide-satelit (PER și PNL-CD), citeva organizații fantomatice (ca, de pildă, „România viitoare” sau „Sindicatul șomerilor”), precum și alte citeva organizații civice cu nume simbolice, dar cu viață proprie tot mai firavă (AC sau „21 Decembrie”). E o întrebare dacă fie și ficțiunea unei mari coaliții a opoziției va mai putea fi păstrată. În aceste condiții, alianța cu UDMR va fi la rîndul ei tot mai neprofitabilă și mai greu de păstrat pentru ambele părți. Important este de reținut că, odată intrată în acțiune logica excluderilor, cu greu va mai putea fi ea stopată. Între supunere și epurare nu va mai exista alternativă. În sfîrșit, încercarea de a alcătui o federație sindicală afiliată opoziției cu ajutorul lui Victor Ciurbea și a adeptilor săi excluși din CNSLR-Frăția pare avortată. Căci o afiliere sindicală la un front unit și comun al întregii Convenții ar fi reprezentat cu totul altceva decît o asociere cu un fragment al acesteia, fie el și considerabil. Este puțin probabil că se vor găsi prea multe sindicate importante care să se alieze cu tărăniștii, deoarece, în condițiile acțiunii logice

ANDREI CORNEA

Logica excluderii

excluderii, ele știu că riscă subordonarea față de interesele limitate ale unui singur partid.

Nu putem întreba și care va mai fi rolul președintelui Convenției, Emil Constantinescu. Va deveni acesta un simplu purtător de cuvînt al PNTCD? Sau va încerca el să profite de împrejurarea că, datorită declinului fizic al lui Cornelius Coposu, PNTCD va intra într-o criză de succesiune? În această privință nu am putea deocamdată decît specula, ceea ce nu este recomandabil. Un lucru mi se pare însă greu de contestat: pentru viitorul candidat la președinție, Emil Constantinescu, logica excluderii, la a cărei punere în acțiune în interiorul CDR el pare să fi contribuit, se poate dovedi funestă. Căci mă întreb: cum va putea convinge el electoratul că, odată ales, va fi un președinte al tuturor românilor (ceea ce nu a fost Ion Iliescu), cînd el nu a fost un președinte al tuturor celor din CDR? Cum va fi el crezut afirmînd că o eventuală victorie a sa va duce la o autentică reconciliere națională, adică a omneilor cu opiniile cele mai diferite (și nu la ficțiunea demagogică propusă neîncetat de Ion Iliescu), dacă el nu a reușit să obțină o conciliere printre parteneri și aliați?

Am arătat cu un alt prilej de ce nu cred că rivalitățile personale și ambițiile liderilor opoziției pot explica, singure, criza Convenției. Diferențe importante de generație, de experiență istorică și de viață, de mediu, de formație, analize diferite ale situației din România și ale proiectului de societate în vedere au avut, după părerea mea, mult mai multă greutate decît certurile punctuale și idiosincraziile umorale. Ceea ce nu înseamnă că ruptura era inevitabilă, fatală, ci doar că șansele ei erau mari. Oricum, mi se pare lipsit de sens și de onestitate să împărțim acuzații și să identificăm inovații. Firește, înaintea unui partid de guvernămînt tot mai puternic, tot mai profund infiltrat în întreaga societate, tot mai sigur de sine, o opoziție unită dar și eficientă ar fi fost recomandabilă. Eficacitatea a lăsat încă de demult de dorit, ceea ce a și amplificat corul criticilor „interni”. Iată că acum dispare și unitatea. Ce se mai poate salva?

Paradoxal poate, cred că se poate reclădi tocmai eficacitatea. Nimic nu împiedică, potențial, opoziția, chiar și lipsită de unitate formală, să colaboreze bine în Parlament, dar și la nivelul conducerilor, în teritoriu și, desigur, în campania electorală viitoare. Iar o astfel de colaborare ar putea, de ce nu, conduce la o victorie în alegeri și alcătui premisa unei viitoare guvernări laolaltă. Există însă pentru aceasta o condiție decisivă: aceea că despărțirea în curs să fie civilizată și calmă, că divorțul să fie „de calitate”. Tocmai fiindcă motivul profund al destrămării Convenției nu este ambiția personală, nu ar exista nici un temei pentru un recurs la invective, la atacuri sub centură, la calomnii, la o dezlănțuire oarbă de pasiuni viscerele. Toate partidele și formațiunile din CDR precum și presa de opoziție ar avea datoria ca, în această situație, să ofere națiunii un exemplu de urbanitate și civilitate și să se ferească pe cit cu puțință de tristul precedent oferit de ruptura dintre FSN și FDSN. Pe scurt, dacă CDR nu mai este cu puțință, atunci să se despartă. Dar să o facă în demnitate, iar șansele partidelor respective vor supraviețui. Dacă, dimpotrivă, injuriile, acuzele de „trădare”, recursul nestăpînit la noțiunea de „diversiune” pentru a califica partenerul de ieri vor deveni mijloace obișnuite de acțiune, dacă logica excluderii va avea precădere și dacă disputa va degenera într-un război al sudalmelor între foștii „tovarăși de

drum”, atunci dezastrul va fi asigurat. În fond, opoziția n-a reușit să demonstreze că este mai capabilă, mai eficientă, mai abilă decît Puterea. Are încă șansa de a arăta că este, cel puțin, mai bună și mai democratică. Va ști ea acum să valorifice această șansă?

Cu amărăciune trebuie să o spun (a tăcea nu servește la nimic) că nu văd multe semne încurajatoare. Slăbiciunea democrației românești se observă nu doar în „tabăra cealaltă”, ci și în casa noastră. Dificultatea de a accepta critici, calomnierea partenerului politic desemnat drept adversar au fost repetate în proporție considerabilă și printre „ai noștri”, chiar în perioada cînd totuși ei alcătuiseră o formație unită. Ce va fi însă acum, după ruperea rîndurilor? Mă tem că nu-i prea greu de imaginat.

Mă pune pe gînduri și împrejurarea, aparent fără legătură cu criza din CDR, că printre cei șapte semnatori ai scrisorii către Senatul american se aflau și trei senatori ai opoziției. Caz izolat? Să sperăm. Dar incidentul sugerează că și aici, în rîndurile opoziției, se poate găsi un teren fertil pentru diversiuni naționaliste și antisemite. Iar dacă PL '93, spre lauda sa, i-a exclus imediat pe cei doi reprezentanți ai săi, PNTCD s-a mulțumit cu un prea timid vot de blam dat preștelui din Cluj, Boilă, deși acesta nici măcar nu a retractat formal cele semnate (precum Simeon Tatu de la PDSS) și nici nu a invocat neatenția precum Al. Popovici de la PL '93. Or, dacă asemenea curente antidemocratice există fie și subteran printre oamenii opoziției, nu se vor exprima ele și prin vituperarea foștilor parteneri?

Voi încheia pe o notă ceva mai personală. Am publicat în numărul trecut din „22” scrisoarea unui cititor, Florin Ciobanu. Acesta îmi propoază că, ținînd partea PAC-ului, partid ce, după cititorul mai sus amintit, ar fi alunecat „dinspre opoziția reală spre cea conjuncturală”, am calificat drept abjecte o scrisoare anonimă din „România liberă”, unde se proferau acuzații diverse la adresa lui N. Manolescu. Cititorul nostru încheie cu următoarea frază: „Iar dacă articolul acela vi s-a părut abject doar pentru că nu era semnat, atunci scoțiți-mă pe mine semnatarul lui”. Mă tem că dl. Ciobanu nu a înțeles un lucru: era acolo ceva mai mult decît abjecția și lașitatea textului în sine. Era abjecția gestului celui mai important iar al opoziției (condus de președintele AC), care a primit între paginile sale denunțuri anonime, lucru contrar oricărei deontologii jurnalistice și oricărui spirit democratic. Dar faptul că această mixtură de lașitate și de abjecție este cu semănătate asumată și încă de un cititor al „22” mă îngrijorează cel mai mult, ca un semn rău prevestitor. Fiindcă dacă aceasta va fi mentalitatea majoritară a reprezentanților și a susținătorilor opoziției, atunci, odată ce se va fi consumat ruptura din CDR, nu va mai exista limită pentru dezmățul invectivelor, iar democrația va rămîne, în România, nu doar o promisiune neîmplinită de guvernămînt de azi, dar și o speranță trădată de cei ce vor să guverneze mîine.

Acest text a suscitat în redacție discuții între cei care se ocupă de sectorul politic; în urma lor, sîntem în măsură să vă anunțăm că veți citi un articol în numărul viitor.

Economie

Economisti Bani și Energie cu:

**AUTOMATUL DE LUMINA
CU TEMPORIZARE
PENTRU SCARA**

TIMP DE CONECTARE:

- 3 minute ± 20 %

SARCINA : - 1200 W

- BECURI sau NEOANE

- GARANȚIE : 1 AN

- Perioada de PROBA

(Bani în înapoi) : 1 LUNA

Electronic

Patent Pending

Acum oferit în condiții EXCEPTIONALE !
Pretul: 39000 lei. Taxe postale: 5000 lei
Montare (deocamdată București): 10000 lei

Cautam colaboratori ELECTRICIENI
în toata tara

Comandati AUTOMATUL pentru LUMINA
prin posta. Plata la primirea coletului.
PARROT INVENT SRL, piata Al.Sahia 3,
bl.21, Bucuresti, sect.1
tel: 659.3282 - tel/fax: 611.0731

Din sumarul numărului următor

- Tudor Greceanu - mărturie despre Gulagul românesc (Jilava, Canal, evadarea de la Aiud): interviu realizat de Gabriela Adameșteanu
- Cronica literară: Tia Serbănescu despre Virgil Ierunca - „Dimpotrivă”
- Horia Florian Popescu despre „Reeducare și prigoană - România în timpul primului război cultural” și „Trădarea intelectualilor” de Ana Selean
- Audierile Comisiei parlamentare pentru mass-media și artă: consiliile de administrație pentru Radio și TV (anchetă)
- O carte despre Henry Kissinger
- Adoptiile (anchetă)

DOINA CORNEA

Există un consens tacit: NU MAI VREM MOSCOVA!

- Interviu realizat de IOAN MUȘLEA -

• cine plătește uniforme și literatura de propagandă legionară? • la pomenirea celor morți în închisoarea de la Aiud, simpatizanții legionari i-au insultat pe liderii Opoziției • ce face pentru tineret domnul Mironov? • la Gherla - tensiuni între ortodocși și greco-catolici • Tökés László trebuie înțeles, nu atacat • venirea Regelui Mihai în luna octombrie ar mări prestigiul președintelui Iliescu •

Puterea actuală și Biserica Ortodoxă indeamnă tineretul spre un naționalism exagerat

Doamnă Doina Cornea, despre anumite lucruri ori stări de fapt, „se face” - după părerea mea - în chip inexplicabil. V-aș ruga să ne vorbiți despre ce s-a petrecut cu prilejul sfârșirii (în 14 septembrie, a.c.) a monumentului deșinșilor politici morți în închisoarea Aiudului.

La Aiud, prima parte a manifestărilor a fost corectă, în afară de o parțială excludere a greco-catolicilor când s-a ajuns la luările de cuvânt. Însă ceea ce m-a neliniștit a fost acea manifestare de după-amiază, când s-au făcut auzite voci foarte de dreapta - așa spune chiar foștii legionari - care, cu siguranță, au tot dreptul și chiar obligația să participe la festivitățile de la Aiud, pentru că își au și ei morții lor acolo. Dar felul cum s-au manifestat mi-a displăcut, văzind cum - în loc să se ocupe de morții lor și, în general, de toți morții - au stîrnit niște reacții pline de ură împotriva unor personalități care se află, de fapt, în fruntea Opoziției. Am pus o întrebare unui simpatizant legionar, întrebându-l cu ce drept procedeză astfel, din moment ce nici unul dintre ei nu cred că ar fi în stare să înlocuiască aceste personalități. Nu e niciodată cazul să te apuci să critici ori să insulti, dar cu atât mai puțin cînd știi că nu ești mai bun și nici nu poți să suplînești activitatea celor atacați. Este însă absolut inadmisibil ca un nimeni să împoarte cu noroi și să atace persoane care fac cu adevărat ceva. Este regretabilă și existența unor tendințe - și aceasta mai ales la Biserica Ortodoxă - de a educa tineretul într-un spirit foarte naționalist și de dreapta. Am văzut la Aiud circulînd și afîșîndu-se portrete ale lui Zelea Codreanu și Horia Sima sau tineri care distribuiau literatură de propagandă legionară, ei înșiși fiind îmbrăcați în uniforme legionare. Acestea au trebuit să fie confecționate și plătite de cineva. De cineva anume...

Vreau să vă întreb dacă nu cumva această propagandă îndreptată înspre tineret și această priză considerabilă pe care o are asupra tineretului se pot explica și prin carențele unei Opoziții neinstare să li se adreseze tinerilor.

Eu - deși sint critică și cu Opoziția - n-aș acuza-o de acest lucru, ci aș arăta cu degetul înspre Putere. Ce face, oare, pentru tineret domnul Mironov? Le dă vreo speranță? Opoziția nu are cum să facă ceva, pentru că nu are fonduri, nu are mijloc, nedispunînd decît de programe. Aș acuza în primul rînd Puterea actuală, Guvernul și toate formațiunile acolite acestei Puteri care - în fond - nu face decît să-i cocolească pe cei care au tras în tineri, care nu-i dă în vileag, mușamalizînd orice anchete. De aceea, cred, tineretul face foarte bine tîndu-se într-o foarte mare rezervă față de actuala Putere, care, de altfel, nici nu are cum să se apropie din punct de vedere moral de tineretul nostru.

Ați fost de față, din cite știu, și la sfîrșirea (din 8 octombrie 1993) a monumentului deșinșilor politici morți în închisoarea din Gherla. Cu prilejul acelei festivități, a re izbucnit conflictul dintre ortodocși și greco-catolici...

Biserica Ortodoxă indeamnă oarecum - chiar dacă nu explicit - pe fîgașul legionar, înspre un naționalism puțin exagerat. Cred că este exact ceea ce se întîmplă și la nivelul Puterii atunci cînd acceptă exacerbarea naționalismului prin interme-

diul unor partide acolite, căci și Biserica Ortodoxă - în virtutea aceleiași psihologii de compensare - se simte intrucivă vinovată, în sensul că - sub comuniști - nu a întreprins și nu a cultivat nimic în sensul adevărului și al dreptății. Nepracticarea acestor două valori va fi deci compensată prin trecerea pe fîgașul naționalismului, care va justifica oarecum necesitatea unei activități educative, precum și dorința de a se vedea curată. E mult mai ușor să propovăduiești naționalismul decît să iei partea adevărului și a dreptății, cu atât mai mult cu cît aceste două virtuți vin cel mai adesea în conflict cu minciunile Puterii. Asistăm astfel la stabilirea oarecum indirectă a unei relații politice.

Am ascultat la Gherla unele cuvîntări cu care nu pot să fiu de acord, căci se proceda de către greco-catolici la jignirea unor enoriași ortodocși care se aflau de față, constituind o majoritate (toți erau foști deținuți politici) și care nu purtau nici o vină pentru faptul că unii ierarhi ai Bisericii Ortodoxe au avut o atitudine criticabilă atît sub regimul Ceaușescu, cît și astăzi. Discursurile li judecau global pe toți ortodocșii. Or, știm prea bine că există mulți dintre ei care nu sint de acord cu nerestituirea bisericilor greco-catolice, existînd chiar preoți ortodocși care sint favorabili acestei măsuri, exemplul cel mai elocvent fiind cel al Înalț Preașfințitului Corneanu. Condamnarea nediferențiată a fost o mare greșală și cred că tot ce s-a întîmplat la Aiud, de pildă, poate fi percutat și ca o reacție la discursurile de la Gherla. Nu se va putea întreprinde niciodată ceva care să fie valabil decît dacă se va proceda în spiritul dreptății și al adevărului.

Aleșii ar trebui să respecte programul partidelor care i-au propus

Gîndindu-mă la recentul protest numit „al celor șapte” aș vrea să vă întreb ce credeți despre dilematismul multor membri ai Opoziției, mai ales dacă îi comparăm cu pragmatismul și coordonarea remarcabile ale actualii Puteri.

Cred că e vorba de cazuri excepționale, pe care le-aș numi „de indisciplină”, pentru că, după mine, dacă niște lideri de partide din județe au unele inițiative în probleme majore de interes național (așa cum este și politica externă a României), ei nu au dreptul să și le exprime (atunci cînd nu sint conforme programului partidului) decît după ce le vor fi supus discuției în cadrul conducerii centrale. Pentru că noi, alegătorii, am votat niște programe - atît de politică externă, cît și de politică internă; așa încît, dacă aș fi știut că acești parlamentari care mă reprezintă nu vor respecta acest program, nu i-aș fi votat deloc! Mi-aș fi căutat un alt partid, care să respecte opțiunile mele non-rasiale și pro-occidentale! Cei aleși trebuie să se țină de program, pentru că - oricît ar fi democrația de democrație - trebuie să existe o legătură între programe și liderii partidelor, legătură care să fie respectată și în județe. Altfel nu se poate vorbi decît despre o

îngelătorie. În cazul cînd un asemenea lider vrea să-și impună o inițiativă care nu mai coincide cu platforma partidului, va trebui să demisioneze, procedînd în continuare ca persoană individuală. Există și anumite circumstanțe atenuante dacă ne gîndim la faptul că acești politicieni ai Opoziției nu au încă experiența vieții politice. Cinci ani înseamnă foarte puțin după ce „înainte” n-a existat nimic. Gîndiți-vă că 45 de ani au însemnat doar marea tăcere și uitare a orice ar fi putut să însemne activitatea politică. În mai mare măsură decît așa-zitul „diletantism” mă îngrijorează însă, în contextul politic actual, chiar și discutarea ideii de rotire a președintelui CDR. Mă uimește, în acest caz, lipsa de simț politic și, mai ales, de previziune politică! Cui ar folosi, oare, și la ce ne-ar folosi tuturor renunțarea năvă la o poziție deja cucerită de către personalitatea politică cel mai bine plasată în ultimele sondaje?

De ce trebuie să refacă România CAER, împreună cu întreprinzătorii moscoviți și cu binecuvîntarea lui Iliescu și Năstase?

Ați folosit însă un termen cu care nu sint de acord: „pragmatismul și coordonarea remarcabilă a Puterii”. Nu poate fi remarcabilă o politică bazată sistematic pe minciună și inducere în eroare a poporului român și a oricărui parteneri parlamentari care le end în cursă. Întreaga operațiune n-a fost, după părerea mea, decît o capcană, o diversione care să compromită în fața americanilor Opoziția, Convenția. Domnii Gherman și Năstase au mers pînă la a numi deschis aceste tactici niște „viruși informaționali”. După 45 de ani de minciuni și falsificări grosolane ale adevărului și istoriei, noi avem nevoie și nici nu ne mai putem permite, noi toți, cei din Răsărit, asemenea manevre politice care să inducă în eroare opinia publică. Iată de ce sint alături de Opoziție din tot sufletul! Pentru că nu folosesc asemenea metode, chiar dacă mai sint cite unii care cred că ar fi bine să folosim și „noi” aceleiași tertipuri, devenind mai eficienți. Prin ce ne-am mai deosebi atunci de adversarii noștri?

Puterea actuală vehiculează în permanentă ideea de consens, dar un consens nu se poate stabili, nu poate avea loc decît pe baza unor principii sau a unui scop comun. Care ar putea fi acestea cînd eu nu văd decît minciună, calomnie, corupție, vîd o politică promoscovită din ce în ce mai pronunțată, ceea ce exclude consensul! În țara aceasta există un consens tacit: noi nu mai vrem Moscova! Au fost de-ajuns 45 de ani. Deși Moscova a rămas în mare parte o putere militaro-kaghebigistă, Rusia de azi este o țară mult mai distrusă decît noi din punct de vedere social, moral și politic. În Rusia domnește haosul haosului! Ce ne trebuie nouă să refacem CAER-ul împreună cu „întreprinzătorii” moscoviți și cu binecuvîntarea lui Iliescu și Năstase, care erau de față?

Dacă industria românească va fi cuplată la Moscova, vom fi la cheremul lor și pe plan politic

Impresia mea e că Iliescu joacă pe două fronturi, pe două tablouri.

Sigur că joacă pe două tablouri, dar pentru Occident sint numai vorbele, ca atunci cînd a lăsat să se înțeleagă că vrea un fel de capitalism. Adrian Năstase, în schimb, a spus de mai multe ori pe gîleu: „Dacă prin privatizare înțelegem capitalism, vă înșelați! Noi nu asta vrem!”. „Atenție la Năstase!” - asta să spunem! Este un duplicat fără pereche. Pe de altă parte, faptele lor sint contrare vorbelor, lucrînd în subteran pentru reluarea legăturilor cu

Revista „22” oferă ABONAMENTE CU REDUCERE pentru PENSIONARI, CADRE DIDACTICE, ELEVII STUDENȚII, FOȘTI DEȚINUȚI POLITICI, VETERANI DE RĂZBOI

LA SEZIUL
REDACȚIEI PUTEȚI
CUMPARA
DIN STOC:

Anul 1990, numerele 12, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 22, 24, 25, 29, 32, 33, 38, 41, 44.
Anii 1991, 1992, 1993.
Exemplarele vechi sint comercializate la prețul actual al revistei.

Costul abonamentelor trimestriale cu reducere este:

2.000 lei

cu ridicare de la redacție, cu expediere prin poștă.

2.500 lei

Costul abonamentelor trimestriale integrale este:

2.800 lei

cu ridicare de la redacție,

3.000 lei

cu expediere prin poștă.

Cei interesați sint rugați să trimită adevărate corespunzătoare (talon de pensie, adeverințe de la școala etc.) pe adresa: Revista „22” Calea Victoriei 120, sector 1, București, cu specificarea pentru Serviciul de Distribuție. Adevărețele sint valabile un an de zile.

Sponsorizate de
ASOCIAȚIA EST-LIBERTÉS.

Cei interesați sint rugați să expedieze prin mandat postal suma corespunzătoare tipului de abonament dorit pe adresa:

Revista „22”, cont 4510352 BCR
Etilia sector 1, Str. Londra nr. 10, București.

Moscova. Dacă ne vom apropia din nou de ruși, aceștia ne vor avea în mână. Iar dacă mai bine de jumătate din industria noastră falimentară va fi cuplată cu Moscova – acest dezbucșu nenorocit și cu profituri nelăuate – vom fi la cheremul lor și pe plan politic, putând fi în orice moment victimă unui șantaj. Interzicându-ne la consens, acesta nu poate exista decât între oameni a căror înțelegere se bazează pe niște principii și garanții morale. Care ar fi garanțiile morale pe care le prezintă Iliescu, Năstase și ceilalți? Consensus – așa cum îl înțeleg ei – ar însemna să semnăm o poliță în alb pe care tot ei ar urma să o completeze după bunul lor plac cu minciunile și ideile de care se servesc, dispușind această țară de aproape cinci ani de zile!

Doamna Doina Cornea, Clujul a trăit o vară fierbinte, făcându-se de pomina afit cu săpăturile, cit și cu scandalul „Caritas”. Dumneavoastră v-ați „angajat” din nou și ați fost – ca de obicei – în primele rânduri ale celor care protestați, fiind vorba în covârșirea lor majoritate maghiari. Ați stat alături de episcopul Tokés László, deși cuvintele și intervențiile sale nefecitate și – nu o dată – delirante au jignit adinec sentimentele românești. Ce credeți despre toate acestea?

Aș vrea să vă spun că, de fapt, prima inițiativă au avut-o românii, în luna iunie. A aparținut Alianței Civice și Grupului pentru Dialog Interetnic. Noi am ieșit primii. Și asta tocmai fiindcă prevăzuserăm că vor mai fi și alte reacții, date fiind inițiativa primarului nostru, care se țin lanț. Am organizat totul și am luat inițiativa pentru a nu putea fi acuzați că stăm doar alături de maghiari provocatori. Toți am spus răspicat că sîntem în piață pentru a apăra Clujul, acest centru al orașului care este și al românilor chiar dacă a fost construit de către nemți, la început, și mai apoi de către maghiari, care i-au dat înfățișarea de azi. E un adevăr și o evidență, la fel cum nici maghiarii nu pot să nege frumusețea cartierelor de vile care înconjoară orașul vechi și care sînt opera românilor, fiind ridicate între cele două războaie mondiale. Acolo se poate vedea specificul românesc, cu imaginația, cu dragostea de viață, de confort și de bunăstare. Felul nostru de a construi o casă exprimă bucuria de a trăi. Centrul capitalei are cu totul alt specific, fiind de o mare sobrietate, între cele două stiluri existînd un fel de complementaritate. Am înțeles să apar acest centru și operele de artă care se află acolo. În aceeași măsură, am fost conștientă că trebuie să apărăm și demnitatea cetățenilor Clujului,

atît maghiari, cit și români. Îi amintesc mai întîi pe maghiari, intrucît ei au fost cei mai lezați, dar și noi, românii, sîntem lezați atunci cînd un primar înțelege să-i asmută pe oameni unul împotriva altora și acceptă să facă astfel munca cea mai murdară pe care Puterea nu poate să-i permită să o facă, intrucît, vezi Doamne, cei de la putere sînt democrați. A apăra demnitatea clujenilor însemna să-i împiedici să se încalce, să nu lăși spiritele să se infierbinte. Pericolul nu era în primul rînd al unor conflicte interetnice, căci nu există – în mare – conflicte și nici tensiuni la nivelul populației. Tensiunile sînt de natură politică și ar fi fost păcat să periclitize armonia existentă. În toată piața erau doar trei grupulețe de agitatori PUNR-iști, căci n-au putut aduna mai mulți! Aceștia s-au legat în primul rînd de mine și am rezistat timp de 12 ore atacurilor verbale, punctul de încordare maximă fiind atins în clipa cînd cineva a încercat să mă apere; acel cineva era român, ceea ce dovedește încă o dată că scînteia nu va apărea neapărat între români și maghiari.

Mai 1990. Doina Cornea și Gabriel Liuceanu în Piața Universității, alături de greviști foamei.

Alianța Civică – propuneri pentru perfecționarea activității CDR

Alianța Civică apreciază că „Protocolul privind organizarea Convenției Democratice din România”, elaborat după nouă luni de dezbateri, adoptat prin consens la 30 iunie 1993 de liderii tuturor formațiilor componente, trebuie nu schimbat, ci perfecționat prin anexe specifice și hotărîri practice luate de comun acord.

Susține elaborarea a două anexe, privind:

1. Organizarea CDR în teritoriu.
2. Funcțiunile CDR (la nivel județean și național) pentru începerea și structurarea campaniei electorale.

* În completarea Anexei la Protocolul CDR cu privire la organizarea și funcționarea Convențiilor Democratice județene (la elaborarea căruia s-a ținut cont și de sugestiile a cinci dintre filialele noastre și pe care o susținem) se mai propun:

- organizarea unor conferințe județene ale Convenției Democratice;
- organizarea unei conferințe naționale a Convenției Democratice.

Propuneri de ordin electoral:

1. Propuneri pentru organizarea internă.
2. Propuneri pentru stimularea unei corecte organizări a alegerilor, precum urmează:
 - 1.1. Analizarea alegerilor din 1992, atît a deficiențelor CDR, cit și a tipurilor de fraudă din partea puterii, constatate atunci.
 - 1.2. Realizarea în fiecare județ a unei hărți cu centrele de votare, semnalizîndu-se „petele albe” (locurile unde în 1992 au lipsit delegații CDR) și completîndu-se de pe acum, prin depistarea unor delegați locali sau prin stabilirea unor delegați din alte localități.
 - 1.3. Desemnarea unor reprezentanți avizați în birourile electorale de circumscripții și central.
 - 1.4. Desemnarea în fiecare județ a unor responsabili pentru relațiile cu mass-media locale, în special cu noile posturi de radio și televiziune locale, din ce în ce mai influente.
 - 1.5. Desemnarea de pe acum a candidaților pentru alegerile locale și parlamentare, pe baza unei grile de criterii valorice – de competență, politică și morale.
 - 1.6. Desemnarea candidatului unic al CDR la președinție.

Dintre aceste criterii nu trebuie să lipsească pregătirea intelectuală și politică, popularitatea, conștientizarea cu prevederile punctului opt din „Proclamația de la Timișoara”, loialitatea față de propriul partid și față de Convenția Democratică, prestația în campania electorală anterioară și – dacă este cazul – în consiliile locale, județene și în Parlament (prezența și activitatea în comisii și în plen, calitatea discursului, eficacitatea practică, aderența la solicitările alegătorilor).

N-ar fi lipsite de utilitate organizarea unor sondaje locale, ca și supunerea viitorilor candidați la teste (privind organizarea unor întîlniri și discuții publice, oferirea de soluții pentru rezolvarea unor probleme practice de interes local etc.).

2. Impulsionarea în comisii și plenul Parlamentului a discutării și votării Legii partidelor, pentru a se evita manipulările de ultim moment.

- 2.1. Amendarea Legii electorale, cît puțin a articolului 93, privind acceptarea observatorilor interni.
- 2.2. Eliberarea din timp, sub supravegherea atentă a consilierilor locali, a cărților de alegători.
- 2.3. Crearea unei comisii centrale formată din specialiști și oameni cu influență în mass-media (în special în radio și televiziune) care să acționeze de pe acum în vederea obținerii unui acces corect și calificat la mediile electronice.

18 iulie 1994
Președinte,
Petre Mihai Băcanu

Trebuie respectată angoasa unei minorități obsedate de posibila ei dispariție

În ce-l privește pe Tokés László – după cum am trăit aceste experiențe –, eu consider că o minoritate este alcătuită din cetățeni români „de altă limbă”, dar mai este și altceva, și noi nu vrem să înțelegem acest lucru. Noi nu vom putea niciodată să-i judecăm pe maghiari și nici să le judecăm actele, acțiunile în funcție de ce credem că ar trebui să fie. Ei sînt și altceva, sînt și maghiari, și au această conștiință de a fi maghiari. Politica noastră va trebui să fie făcută în funcție de ceea ce sînt ei de fapt. Sînt de părere că Tokés László nu este omul care să trebuia să fie atacat. Pentru mulți maghiari, el este un simbol. Îl încercăm – fără să fie un Vadim Tudor –, cu toate mijloacele însă, să se apropie de un țel. E posibil ca acest lucru să fie, de fapt, irealizabil, dar el s-a angajat în această luptă pentru binele minorității sale, pe care încercăm să o apere. Trebuie să înțelegem că există la maghiari o voință extraordinară de a daînui, de a supraviețui ca etnie. O astfel de etnie minoritară e întotdeauna mai supusă dispariției decît majoritatea, nu? Ungurii au toți această angoasă, poate inconștientă ori subconștientă. Eu am trăit în Transilvania de Nord între anii 1940-1944, eram copil și totuși aveam această angoasă: „Dacă nu vin românii, s-a terminat, dispărem...”. Probabil că și maghiarii au aceeași angoasă. Chiar și lupta, chiar și efortul lor ar trebui să fie respectate – sau, dacă nu, măcar să se țină seama de această psihologie. E poate nevoie de puțin mai multă generozitate. Domnul Coposu are, în această privință, o atitudine admirabilă. L-am văzut odată încercînd – dar cu delicatețe, cu zîmbetul pe buze – să-l pună la punct pe domnul Tokés, adică să-l lămurească de greșeala comisă cînd vorbea de purificarea etnică. În orice caz, dinșul nu a ținut un rechizitoriu și nici n-a făcut un cap de țară din această problemă. În fond, ai dreptul să ai pretenții și ai dreptul să ceri chiar și drepturi exagerate. Totul depinde de felul cum înțeleg să răspundă românii. De ce să nu li se acorde ceea ce considerăm că e cu putință de la început și fără discuții inutile, iar ceea ce credem că nu se poate, fiindcă depășește starea evoluției democrației de la noi – aici încă nu e democrație! –, poate să mai aștepte? De îndată ce se va accentua rolul instituțiilor private, drepturile minorităților și, implicit, cele ale particularului maghiar vor spori cumva de la sine, e normal. O asemenea situație putea fi înfățișată în mod cit se poate de firesc în Clujul interbelic.

În privința învățămîntului în limba maghiară, eu m-am pronunțat întotdeauna pentru o soluție care să le permită – dacă doresc și există o justificare – să se rupă de Universitatea „Babeș” și să-și organizeze facultățile de care, momentan, au nevoie. Nu e cazul însă pentru Medicină, intrucît încă nu există clinici particulare, și nici pentru Politehnică, neexistînd alte întreprinderi decît cele de stat; cu totul altfel se pune însă problema cu Istoria, Geografia, Matematica, Fizica și Chimia, de pildă! Așa încît – de ce nu?

M-a întrebă în mai multe rînduri un tînăr aflat în America, la studii, dacă e vreo șansă ca Regele Mihai să se afle în țară în luna octombrie. Ce i-aș putea răspunde, doamnă Doina Cornea?

Ar fi benefică acceptarea de către dl. Iliescu ca Regele să participe la colocviul la care vă referiți. I-ar mări prestigiul atît în țară, cit și în străinătate – cel al d-lui Iliescu, de bună seamă, și nu al Regelui Mihai! –, s-ar bucura de mai multă încredere din partea populației, care și-ar putea da seama că există o dorință clară de restabilire a adevărului istoric în legătură cu ziua de 23 August. Știm cu toții că Regele a fost, dacă nu singurul, în orice caz unul dintre autorii principali ai acestor evenimente capitale pentru istoria noastră. Mărturia Majestății Sale este esențială pentru aflarea adevărului.

ERATĂ

Dintr-o regretabilă eroare tehnică, în numărul trecut (39/28 IX-4 X 1994), la pagina 13, în articolul doamnei Doina Cornea, „Curajul adevărului și al dreptății în viața bisericească”, nu apar finalul și precizarea redacției. Cerem scuze atît doamnei Cornea, cit și cititorilor și le reproducem acum. Deci, după ultimul rînd existent în pagină, „Ecumenismul și iubirea – sau...”, se va citi în continuare: „folosind o terminologie mai laică, ecologia relațiilor interumane – nu pot crește decît pe ogura adevărului și al dreptății. Cu atît mai mult, Biserica trebuie să-și asume curajul acestor valori.”

Fragment din intervenția de la seminarul care a avut loc la Alba-Iulia, în zilele de 16-18 septembrie 1994, sub titlul generic „Ecologia relațiilor interumane”.

SORIN ANTOHI

Expresii ale stigmatului colectiv

I

1. Ceadaev: un Cioran rus

Il citeș oare rușii pe Cioran? Pentru puținii care îl vor fi citind, problemele genealogice și identitare ale filozofului român sună foarte familiare: cam cu un secol înainte, Piotr Ceadaev (1794-1856) a scris despre Rusia și rușii cam tot ceea ce avea să scrie Cioran despre România și români, dacă nu cumva cu un plus de radicalism disperat. Din perspectiva timpului intern al celor două culturi - rusă, respectiv română -, acest decalaj de un secol este fără importanță, dar pare să se explice, dacă nu e pur și simplu fortuit, prin decalajul simetric al celor două modernizări: începută sub Petru I, cu mai bine de un secol înainte de modernizarea noastră occidentalizantă (nu socotesc modernizarea fanariotă, care, asemeni culturii neogrecești, nu ducea în sensul evoluțiilor vest-europene), transformarea Rusiei într-o țară „europeană” (adică una care admite modelul occidental) a generat o serie de crize identitare, între care aceea ilustrată de Ceadaev, tocmai după ce experimentele sociale, politice, culturale, militare și economice demonstraseră că e complexă și dificilă era alinierea la Occident. Momentul Ceadaev, dincolo de personalitatea lui Ceadaev, este concluzia pesimistă a peste un veac de așteptări frustrate. *Notatis mutandis*, același fenomen s-a petrecut la noi cu Cioran.

Născut și crescut în mediul opoziției aristocratice (prințul Mihail Șerbatov, marele inamic al Ecaterinei, era unchiul său), Ceadaev a resimțit foarte devreme influențele *Weltanschauung*-ului aristocratic, inspirat de cosmopolitism și de cultura franceză a Luminilor. Deși pare bizar, chiar unic, prin critica violentă pe care o face valorilor lumii ruse, Ceadaev (admirat, între alții, de Pușkin, de occidentalizantul Herzen și de un inamic teoretic, slavofilul Homiakov) a fost totuși „cel dinții care a formulat mai multe probleme abordate apoi de gânditori diferiți, cum ar fi slavofili și occidentalizanții, Dostoievski și Cernișevski, populiștii și Vladimir Soloviov. În spiritul lui Ceadaev, aceste probleme aparent eterogene formează un sistem coerent” (Andrzej Walicki). A fost un dmirator al lui Schelling, pe care l-a și înțeles, căruia l-a scris, dar citise și alți autori germani, între care Kant și Hegel, ultimul altminteri puțin cunoscut în epocă de către ruși. Dar probabil că cea mai importantă înrîurire asupra viziunii lui Ceadaev au avut-o filozofii francezi conservatori: Bonald, Ballanche, de Maistre (pe care se pare că l-a și înțeles), Chateaubriand și Lamennais (din perioada „teocratică”). Este o genealogie spirituală de care Cioran nu e străin. Diferența principală între cei doi mari pesimiști este, în planul doctrinei, marea înclinare a lui Ceadaev către catolicism (mai exact, către ideile romanticilor francezi și germani care se raportau la catolicism), tentativa sa de a sintetiza tradiționalismul preromantic, antiluminist și forma de catolicism amintită: o sinteză a catolicismului „clasic” și a celui „romantic”. Totuși, întâlnim elemente similare și la Cioran, deși nu în contextul stigmatului, după cum întâlnim și atitudinea oarecum complementară - critica severă a creștinismului ortodox și a tradiției bizantine. Fără să ne preocupăm de ansamblul gândirii ilustrului și controversatului autor rus, să vedem, prin mai multe citate, în ce măsură exprimă el tensiunile stigmatului colectiv.

2. Rușii stigmatici

În prima din faimoasele sale scrisori filozofice, scrie în franceză la întoarcerea din străinătate (1826, cam pe vremea experienței occidentale a lui Dinicu Golescu) și adresate unei doamne, Ceadaev face următoarele considerații despre Rusia:

„Faptul că sintem de-abia pe punctul de a descoperi adevăruri dintre cele mai banale în alte părți de lume, și chiar, în anumite privințe, la popoare mai puțin înaintate decât noi, constituie una dintre cele mai deplorabile particularități ale bizarei noastre civilizații. Și aceasta pentru că noi n-am mers niciodată în pas cu celelalte popoare; noi nu aparținem nici uneia dintre marile familii ale speciei umane; noi nu sintem nici ai Occidentului, nici ai Orientului și nu avem tradițiile nici ale unuia, nici ale celuilalt. Situați parcă în afara timpului, educația universală pe noi nu ne-a atins.”

Sentimentele marginalității, decalajului și excluderii, nesiguranța identitară (indecizia între Occident și Orient, de fapt complexul excluderii din amândouă) desenează marile linii ale excepționalismului rus. Potrivit lui Ceadaev, rușii se simt mai străini de baștina lor decât se simt nomazii de stepile prin care pribegesc, se simt străini în propriile familii, pretutindeni inadecvați și pasageri. În vreme ce alții treceau prin epoci dinamice și inventive, scrie marele admirator rus al Evului Mediu occidental, perioada corespunzătoare din istoria Rusiei „a fost saturată de o existență conușie și întunecată, fără de vigoare, fără energie, neînșufletită decât de ticloșie, neîndulcită decât de servitute”. Totul, în Rusia, este prezent lipsit de trecut și viitor, „fermentație haotică” și izolare, după începuturi turburi, în „abrutizare imobilă”. Rușii sînt niște „copii nelegitimi, fără moștenire”, străini lor înșile (retorica inadecvării și alienării este fără egal sub pana lui Ceadaev), trăind într-o cultură în întregime importată și imitată, ca un fel de copii ce cresc fără a se matura. Ei „sînt un popor de excepție”, dar e o excepție fără onoare: „Ne numărăm printre acele națiuni care par să nu facă parte integrantă din specia umană, ci există pentru a da lumii o mare lecție”; „ai putea crede că în cazul nostru legea generală a umanității a fost revocată”.

Deși Ceadaev admite că rușii nu au monopolul viciorilor, iar occidentaliți nu-l au pe cel al virtuților, el deplînge la compatrioții săi lipsa echilibrului, „temeritatea leneșă”, descoperită în caracterul lor național sursa unei vieți lipsite „de sens, de experiență și de previțiune”. Numai o minoritate fără impact „meditează”, masele somnolente cel mult „sînt”, cu toții fiind loviți de o desăvîrșită sterilitate spirituală, putînd cel mult strica orice iau de la alții: „Noi nu am vărsat nici o singură idee în ansamblul ideilor omenești; nu am contribuit cu ni-

ște, ortodoxia a avut un efect invers în raport cu religia în genere (e vorba de fapt de catolicism), lăstodui pe oameni sub apăsarea unei „vini fatale”, o „însuportabilă povară” care, în absența spiritului religios - se implică -, se prăbușește și mai jos, în „dezgustul de sine”. Sub semnul izolării religioase și naționale, Rusia era totuși zădărnice creștină - și abisinenții sînt -, istoria ei rămînea sterilă, tradițiile nu se coagulau, iar „mizerabilul Bizanț” devenea idealul unei lumi minore, „deprinsă de idealitate”. În vreme ce Europa (cuvîntul are la ruși, ca și la alți est-europeni, conotații de autonomie, alteritate și distanță) mergea înainte și își rafina civilizația, Rusia se complăcea în toroposarea letală a Bisericii Ortodoxe, în ciuda eforturilor lui Petru I. Prima scrisoare filozofică, singura publicată în timpul vieții autorului (în revista *Teleskop*, 1836), era datată dintr-o imaginară Necropolis, locul simbolic al antideștinului rus.

3. Ecurile

Spre deosebire de scrierile lui Cioran despre identitatea românească, opera lui Ceadaev a avut efecte directe, imediate și de lungă durată. Pe cînd Cioran avea să rămîna oarecum izolat și excentric, datorită exilului și datorită instaurării comunismului (deși, cum vedem chiar la Noica, diatribele tinărului radical nu erau atît de stridente în perioada interbelică), Ceadaev a devenit referința obligatorie a culturii ruse prerivolucionare, în raport cu care, aproape simetric, s-au cristalizat cele două curente majore ale vieții intelectuale și politice ruse din secolul trecut, occidentalismul și slavofilismul. Mai mult, chiar stînga timpurie rusă, pe filiera socialismului unui Herzen atît de impresionant de Ceadaev, precum și narodniciul, au trebuit să se raporteze la ideile sale. Dar, asemeni lui Cioran, Ceadaev a rămas, în pofida pesimismului ideilor sale, greu situabil, ambiguu, paradoxal - ca orice gînditor al crizei. La început, imediat după apariția primei epistole, părintele filozofiei originale ruse a fost aspru pededit: revista care îl publicase a fost desființată, redactorul ei - exilat, cenzorul însuși - concediat, iar autorul - ostracizat. A fost declarat nebun, i s-a fixat domiciliu forțat, cu pază de poliție și control medical zilnic, cu o plîmbară zilnică supravegheată. Tarul însuși a dispus toate aceste represalii, un gest pe măsura școlii lumii ruse educate, care cunoștea pînă atunci foarte puțin ideile ceadaeviene - manuscrisele circulaseră, autorul era asiduu în saloane, unde era venerat și, după un timp, avea să revină (Herzen îl evocă astfel: elegant, melancolic, tăios, vorbind rar, stînjinitor dar admirat, „un protest viu”, „un veto în carne și oase”, „un reproș cernit”).

Pînă la urmă, nu numai vehemența provocării Socratelui moscovit a garantat impactul său intens și îndelungat. Cred că mai profundă a fost lecția sa generală, și anume dezvăluirea caracterului problematic al identității ruse moderne, sfîșiată între himera Occidentului și magnetismul propriei evoluții organice. De altminteri, Ceadaev a încercat o imposibilă reparație a scandalului provocat de unica sa publicație, scriînd imediat după izbucnirea lui o „Apologie d'un fou”, în care relativiza unele aserțiuni și se arăta mai conciliant în privința maledicțiilor ruse. Gestul nu a convins pe nimeni, fie și pentru că autorul își păstra teza atît de iritantă potrivit căreia poporul rus era incapabil de creativitate istorică spontană, ataca din nou pozițiile ce urmau să compună expresia clasică a repertoriului slavofil, cîntînd să vadă în Rusia un „teritoriu neprielnic”, conchizînd că istoria Rusiei e dominată de geografie. Nimeni nu putea trece peste provocarea lui Ceadaev, oricît ar fi pretins el că totul nu fusese decît o autocritică normală (pînă la un punct, așa și era), „o mîhnire întunecată, exprimată în cuvinte vehemente, nimic altceva”, un act patriotic - mai patriotic decît tiradele tot mai prezente ale slavofililor. Numai evenimentele occidentale din 1830 și 1848, interpretate de Ceadaev, în buna tradiție conservatoare, drept erori istorice, l-au mai făcut să-și amendeze judecățile aspre asupra Rusiei: descoperirea că Occidentul nu e nici el perfect și avea astfel mai multă indulgență pentru propria sa țară. Pe de altă parte, elementele conservatoare ale gîndirii sale se atenuază cu trecerea anilor, pesimismul devine complet; cu atît mai amar condamnă el utopiile regresive ale slavofililor, în ciuda toleranței sale crescînde pentru Homiakov (i-l recomandă contelui Circourt în 1846, pentru a-l publica în gazetele franceze) și doctrina pe care o reprezenta. În mod ironic, nici criza civilizației occidentale (pe care el o percepea dezamăgît) nu-i mai putea aduce altceva decît eșecul tentativei sale de a concilia conservatorismul rus cu occidentalismul.

Din volumul *Civitas imaginabilis. Istorie și utopie în cultura română*, sub tipar la Editura Litera. S-au omis notele și trimiterile, s-au adăugat intertitluri.

Perje

mic la progresul spiritului uman, și tot ce ne-a re-
venit nouă din acest progres - am desființat”.

Care sînt cauzele unei decideri atît de comple-
te? Exasperat, Ceadaev e tentat să accepte expli-
cații extreme. Ele pot fi rasiste (e una din derivate
posibile ale oricărei concepții despre specificul na-
țional). „Avem în sînge un nu-știu-ce care respinge
orice progres autentic”. Sau chiar meteorologi-
co-cosmice: „clima ne poate suscita serioase îndoieli
privitoare la faptul că (Rusia) ar fi fost destinată
populării ei de către niște ființe raționale”. Mai cre-
dibile îl par gînditorului rațiunile sugerate de o fi-
lozofie a istoriei ruse și europene, începînd cu efec-
tele Schismei. Ceadaev pune la îndotăla meritele
ortodoxiei, care nu a reușit să scoată gloantele abuli-
ce din închiderea spirituală asociată condiției lor de
robi. Astfel, neputînd să mobilizeze energiile popu-

Săptămîna – o creație religioasă evreiască

Calendarul ebraic, bazat în esență pe luna lunară (momentul conjuncției de Lună Nouă era stabilit prin observație directă, iar astăzi prin calcule teoretice), dar corectat periodic cu anul heliacal, ca să fie pus în acord cu sărbătorile ciclului anotimpurilor, comportă două tipuri de ani: anii comuni, cu douăsprezece luni lunare (ei puteau fi: anul regulat, de 354 de zile, anul abundent, de 355 de zile, și cel defectiv, de 353 de zile), și anii embolismici, de 13 luni (având 384, 385 și, respectiv, 383 de zile). După descoperirea de către greci a ciclului lui Meton, care grupează 235 de luni în 19 ani solari, evreii și-au perfectat calendarul, intercalând luna a 13-a (Veadar) în anii al treilea, al șaselea, al optulea, al unsprezecelea și al nouăsprezecelea din ciclul. Punctul de plecare al calculului fiind Luna Nouă din 24 septembrie 344, 1 Tisri din calendarul ebraic, prima Lună Nouă a Creației a fost socotită ca fiind cea din 7 octombrie 3761 înainte de Hristos (cf. Paul Coudere, *Le calendrier*, PUF, Paris 1970). Potrivit erei evreiești, în toamna aceasta, la 1 Tisri, a început anul 5755 de la Facerea Lumii.

Săptămîna, și pivotul ei, Sabbatul, întemeiate, potrivit Bibliei, odată cu Creația, deci bucurându-se de prestigiu divin, structurează și ocupă un loc esențial în calendarul evreiesc. Spre deosebire de chaldeeni, care socoteau începutul zilei la răsăritul Soarelui, evreii socotesc zilele de la un apus pînă la celălalt apus al Soarelui: „Și a fost seară și a fost dimineață: ziua întâi” (Facerea I, 5). Cu titlu de comparație, să amintim că la umbrieni zilele erau socotite de la amiază la amiază, iar la romani și atenieni, tot ca și la evrei, între două apusuri de Soare. Corespunzător, și sărbătorile evreiești încep tot cu apusul Soarelui. Instituirea Sabbatului este, după cum am văzut, de o vîrstă cu Creația, pentru gândirea religioasă ebraică: „Și a binecuvîntat Dumnezeu ziua a șaptea și a sfințit-o, pentru că într-însa s-a odihnit de toate lucrările sale pe care le-a făcut și le-a pus în rînduială”. Cuvîntul *shabbath*, „zi de odihnă”, vine de la verbul *shabbath*, „a se odihni”, „a înceta lucrul”. După Biblie, ziua a șaptea a fost, așadar, nu înstituită de om, ci consacrată de Dumnezeu la Facerea Lumii.

În concluzie, săptămîna, adică ciclul calendaristic minim de șapte zile al oricărui calendar modern, este o creație religioasă evreiască, de inspirație îndepărtată, probabil chaldeeană. Egiptenii, chinezii, grecii ignorau săptămîna sau socoteau zilele în decade, și în Europa hebdomadă intră în uz abia din secolul al III-lea după Hristos. Deși cvadrupartitia în săptămîni a unei lunății corespunde, imperfect, cu fazele astrului nopții, hebdomadă are o motivație teologică la evrei, nu astronomică. În plus, prestigiu numărului șapte se extinde asupra întregului calendar religios ebraic, rînduindu-i sărbătorile într-o ordine în care recurența numărului se face mereu simțită.

Simbolistica numărului șapte

Să notăm mai întîi că, de la o anumită dată, anul religios evreiesc se socotește în funcție de echinocțiul de primăvară, mai precis luna Abib (martie-aprilie), numită și Nisan, a devenit luna întîi a Anului religios, iar 1 Tisri, adică începutul lunii a șaptea, a rămas data Anului Nou așa-zis civil; este vorba, în fond, de o amintire a faptului că, în vremuri foarte îndepărtate, anul nou începea în preajma echinocțiului de toamnă. Sărbătoarea Cincizecimii, sau a Săptămînilor (Savnot), are loc exact la șapte săptămîni de la Paștele evreiesc (Pesah-ul). Tot astfel, fiecare al șaptelea an este celebrat în chip special ca Anul Sabbatic, iar după un ciclu de 7 x 7 ani urmează Anul Jubileu, al 50-lea. În fine, ideea de periodicitate a numărului șapte a generat-o pe aceea a duratei sau repetării procedurilor rituale. Sărbătoarea Pesah, sau a Azimilor, adică Paștele evreiesc, durează șapte zile, de pe 14 pînă pe 21 Nisan. Sărbătoarea Corturilor (Sukkot),

din 15 pînă în 22 Tisri. Ceremoniile consacării preoților aveau o durată de șapte zile. Sacrificiile din ocazii speciale comportau de regulă un număr de șapte victime, precum în cazul jertfei lui Balaam (Numeri XXIII, 1): „Zidește-mi șapte jertfelnice și pregătește-mi șapte viței și șapte berbeci”. A face un lucru „de șapte ori” înseamnă, în Biblie, a-l consacra sau binecuvînta și, citeodată, a întări un legămint, adică a jura, după cum reiese din pasajul următor: „Iar Abimelec a zis către Avraam: Ce sînt aceste mielușele pe care le-ai oșebit? Răspuns-a Avraam: Aceste mielușele sînt ale mele de la mine ca să-mi fie mărturie că eu am săpat fîntîna aceasta. De aceea s-a numit locul Beer-Seba, pentru că acolo au forat ei amîndoi” (a.n.). Iacov patriarhul s-a împăcat cu Isav, închinîndu-se de șapte ori pînă la pămînt (Facerea XXXIII, 3). Exemplele vechi-testamentare privind simbolica numărului șapte sînt, de fapt, extrem de numeroase; astfel, în *Iosua*, cap. VI, numărul șapte se revelează ca semnificînd minia Domnului față de necredincioșii șapte preoți purtînd șapte trîmbițe au înconjurat șase zile la rînd Ierihonul, iar în a șaptea zi au ocultat cetatea de șapte ori și, cînd au sunat a șaptea oară din trîmbițe, „s-au prăbușit toate zidurile împrejuru cetății pînă în temelie”, și astfel cetatea „a fost luată”. Celebrul candelabru (Menorah) evreiesc, care ardea mai întîi în Cortul Adunării, iar apoi în Templul din Ierusalim, și era lucrat după model de inspirație divină (Ieșirea

Cezar Baltag

în funcție de specificul Zilei respective, particularități pe care cartea *Mahzor* le prezintă riguros și amănunțit. Precizăm că *Mahzor-ul* a fost tradus și la noi, prima dată înainte de război, de Dr. M. Tebnen, șef-rabin al comunității israelite din Brăila. Astfel, pentru slujbele de Roș Hașana și Yom Kippur există rînduiele speciale. O Min'ha cu o Rugăciune de șapte speciale de Roș Hașana, rugăciuni de dimineață, de adaos (Musaf) și de seară pentru Roș Hașana, slujbe speciale pentru ziua a doua de Roș Hașana ș.a.m.d. Tot astfel, rugăciunea cea mai importantă din întreg ritualul de sinagogă după S'ma, anume S'mone Esre, Cele 18 binecuvîntări, este recitată, în mod special, de patru ori de Roș Hașana (și nu de trei ori ca de obicei) și de cinci ori de Yom Kippur, în cadrul slujbei de adaos (Musaf) și, respectiv, de încheiere (Ne'ila). O particularitate deosebită a zilei Anului Nou o constituie și obiceiul de la Ieșirea din Templu din prima seară de Roș Hașana, cînd credincioșii se salută reciproc după o formulă tradițională: „Să fii înscris pentru un an fericit”. Cea mai izbitoare trăsătură a slujbelor de Anul Nou (numit și Sărbătoarea Trîmbițelor) este impresionantul sunet al cornului de berbec, șofarul, care răsună repetat în cursul slujbei cu această ocazie. După scoaterea sulurilor Torei, citirea pericopelor zilei și *Heftara* (lectura din prooroci) urmează „ceremonia șofarului”, după care Tora se pune înapoi în Chivot și se continuă cu slujba de adaos, Musaf pentru Roș Hașana, în care șofarul este sunat în mod repetat (exceptînd zilele în care Anul Nou a căzut într-o sîmbătă), precedat de rugăciunile „pentru ascultarea glasului de șofar” și urmat de *Aiom aras olom*, rugăciune de o impresionantă frumusețe liturgică: „Azi e ziua nașterii lumii, azi e ziua cînd Dumnezeu cheamă la judecată (...). Înaintea unuia din trîmbițele din șofar se recită și o rugăciune a „adorăției universale” a lui Dumnezeu, exprimînd străvechea speranță universalistă a profetilor eshatologici. Înaintea altei sunări a șofarului se poate auzi rugăciunea la fel de impresionantă: „Dumnezeul nostru și Dumnezeuul părinților noștri! Adu-ți aminte de noi spre bine și amintește-ți de noi cu gîndul de mintuire și îndurare din vremurile străvechi (...). La deschiderea Chivotului din dimineața de Roș Hașana se rostește și *Uvina Malkaina*, o rugăciune de implorare: „Tatăl nostru, Regele nostru! Am păcătuit înaintea Ta. (...) Tatăl nostru, Regele nostru! Înnoiește-ne un an bun (...).” Un obicei ritual săvîrșit în afara sinagogii este *Taşlik-ul*, prin care în ziua întîi de Roș Hașana (sau a doua zi, dacă Anul Nou a căzut într-o sîmbătă), credincioșii se duc la malul unei girle pline de pești și recită de trei ori versetele „aruncării păcatelor”: „Doamne! (...) Tu te vei îndura iarăși de noi, ne vei ajuta să învingem patimile noastre și vei arunca toate fărîdelegile noastre în adîncurile mării (...).” (cf. A.S. Gold, *Ordinea rugăciunilor*, ed. „Scrisul românesc”, I.a., Craiova, pp. 412-413). Seara, evreii credincioși mîncînc ritualic sfecle roșie, praz și curmale, ale căror nume în ebraică au un anumit simbolism (v. I.P. Culiuanu, *Dicționar al religiilor*, tradus de noi, Humanitas, București 1993, p. 212).

(Continuare în numărul viitor)

CEZAR BALTAG

Calendarul ebraic și sărbătorile toamnei

XXV), „tot cu ciocanul dintr-o singură bucată de aur curat”, avea „șapte candelă”, „ca să lumineze (în Templul) latura din fața lui”.

Este inutil, probabil, să mai precizăm că simbolica numărului șapte și-a continuat și dezvoltat căriera și în creștinism: cele șapte Taine, șapte cereri în Rugăciunea Domnescă, șapte virtuți (3 teologice și 4 cardinale), șapte păcate capitale etc. În fine, în *Apocalipsa lui Ioan*, numărul șapte revine cu o frecvență aproape obsesivă: cele șapte Biserci din Asia, șapte peceti, șapte stele, șapte duhuri, șapte ochi, șapte trîmbițe etc.

Este cit se poate de evident că extraordinara carieră a numărului șapte se datorează asocierii sale simbolice cu cele șapte zile ale Creației. Calendarul religios al evreilor este structurat pe sistemul hebdomadal, Sabbatul fiind sărbătoarea paradigmatică.

Sărbătorile lunii septembrie (Tisri)

Așa cum ziua a șaptea este, am văzut, Sărbătoarea prin excelență, tot astfel luna a șaptea, Tisri, încorporează trei mari sărbători anuale evreiești: Anul Nou (Roș Hașana), Ziua Purificării (Yom Kippur) și Sărbătoarea Corturilor (Sukkot). Tot luna a șaptea, am văzut, este aceea care amorsează începutul Anului Sabbatic și a Anului Jubileu. Între luni, așadar, luna a șaptea are, oarecum, prestigiu pe care îl are sîmbăta între zile.

Serviciul ritual al marilor sărbători urmează paradigma slujbelor de sărbătoare în general (Sabbatul este, după cum am văzut, Sărbătoarea prin excelență), dar cu particularizări importante

Dosariada RTV

Sfidarea legii

Dintre candidații propuși de lucrătorii din Televiziune, singurele dosare luate în discuție (depuse chiar în data de 23 septembrie) sînt cele ale lui Cristian Topescu și Paul Șoloc, deși aceștia se aflau mai degrabă pe post de „rezervă”. Marți 27 septembrie, Gabriel Liceanu și N.C. Munteanu și-au depus și ei dosarele la Senat. Ceilalți trei candidați pe lista lui Dumitru Iuga, Octavian Paler, Lucian Pintilie (pentru TV) și Mircea Dinescu (pentru Radio), nu au depus dosarele pînă la închiderea ediției.

Marți 27 septembrie, Gabriel Tepelea, deputat PNTCD, a înaintat comisiilor reunite o cerere de prelungire a termenului de depunere a dosarelor candidaților, venită din partea lui Dumitru Iuga, președintele Sindicatului Liber din RTV. Cererea era motivată de următoarele considerente: 1. Metodologia completării dosarelor n-a fost la îndemina candidaților; 2. Unii dintre cei propuși se aflau în străinătate. Cererea a fost respinsă prin vot astfel: 15 voturi contra, 8 voturi pentru și 3 abțineri. Opoziția ar fi putut aduna maximum 12 voturi favorabile, dar nu a obținut în final decît 8.

Cererea d-lui Gabriel Tepelea, președintele Comisiei pentru Cultură a Camerei Deputaților, către birourile permanente ale Parlamentului, prin care cerea prelungirea timpului de depunere a dosarelor în baza cererii lui Dumitru Iuga, nu a fost acceptată.

În afara problemei celor 3 candidați a mai apărut cea a demisiei lui Eugen Preda din postul de director al Radioului și, în plus, retragerea candidaturii pentru locul din consiliul de administrație al aceleiași instituții. Din informațiile de care dispunem, Adrian Păunescu a prezentat o scrisoare anonimă membrilor comisiilor pentru cultură. În această scrisoare erau atacați cu virulență mai mulți lucrători din Radio, printre care și directorul instituției, Eugen Preda, despre care se spunea, în plus, că este foarte bolnav, sugerîndu-se oarecum că nu și-ar putea îndeplini funcția. Parlamentarii aflați în comisie au replicat că nu pot lua în discuție o anonimă, drept pentru care Adrian Păunescu a adus a doua și scrisoarea semnată de un anume Dobrițoiu, realizator de emisiuni cu caracter agricol. Un alt atac, de data aceasta extrem de violent, la adresa directorului Radioului fusese inițiat de C.V. Tudor în urmă cu două săptămîni în Senat, intervenția acestuia avînd și un caracter puternic antisemit. Radu Vasile, vicepreședinte al PNTCD, consideră demisia lui Eugen Preda drept o formă de protest și crede că directorul postului național de radio deranjează prin profesionalism și imparțialitate și că atacul lui C.V. Tudor ar putea fi semnalul unor presiuni plecate de la Cotroceni. (Răzvan Butaru)

Poziția Sindicatului Liber din RTVR

Prin publicare în Monitorul Oficial, Legea 41/1994, referitoare la desemnarea consilierilor de administrație în Societățile Române de Radiodifuziune și Televiziune, a intrat în vigoare la 18 iunie 1994.

Prin efectul legii, cele două consilii de administrație trebuiau constituite pînă la data de 17 august 1994.

Candidații aleși de salariații celor două societăți s-au aflat la dispoziția Parlamentului încă din primele zile ale lunii august pentru a fi informați asupra metodologiei de audiere și a fi audiați. Întrucît metodologia audierii nu a fost făcută publică pînă la data de 2 august, termenul stabilit prin lege pentru constituirea consiliilor de administrație nu mai putea fi respectat. (Nici măcar teoretic.) În aceste condiții, candidații salariaților SRR și SRTV s-au considerat degrevați de răspunderi față de rigora termenelor stabilite de lege - întreaga răspundere privind finalizarea procedurii de audiere și selecție a candidaților revenind din acel moment Parlamentului României.

În baza acestor considerații, Sindicatul Liber din RTVR a solicitat prelungirea termenului de înregistrare a dosarelor, candidații SRTV și SRR nefiind obligați să renunțe la activitatea lor profesională pentru a se pune la dispoziția Parlamentului, 24 de ore din 24, după cele întimplute.

În baza aceluiași considerații, Sindicatul Liber din RTVR va sesiza opinia publică internațională, organismele specializate de lingă Consiliul European despre modul în care actuala putere, prin intermediul reprezentanților săi din comisiile de resort, invocînd motive procedurale, încearcă să elimine din Consiliul de Administrație al SRTV reprezentanții legal și democratic aleși cu scopul evident de a-și perpetua controlul asupra acestei instituții.

În cazul că nu se revine asupra măsurii abuzive de eliminare a candidaților SRTV, cerem reprezentanților opoziției din comisiile pentru cultură, artă și mass-media să se retragă de la audieri, nevalidînd astfel, prin prezența lor, această lovitură de forță îndreptată împotriva democrației.

30 septembrie 1994

Sindicatul Liber din RTVR
președinte Dumitru Iuga

GABRIEL LICEANU

Spre surprinderea mea, de cîteva zile circulă informația că aș fi neglijat să depun în termen dosarul de candidatură la funcția de membru al Consiliului de Administrație al TVR. În legătură cu această informație țin să precizez următoarele:

1. Nu mi s-a comunicat în nici un fel data limită pentru depunerea dosarului. De altfel, cu această dată nu erau la curent nici ceilalți candidați ai sindicatului TVR, pe a cărui listă de propuneri mă aflu, nici președintele acestui sindicat, nici domnia sa, laș membrii comisiei parlamentare însărcinați cu audierea.

Marți 27 septembrie, dl. Ștefan Augustin Doinaș m-a informat telefonic, cu titlu personal, că membrii comisiei tocmai votaseră excluderea din concurs a candidaților ale căror dosare nu fuseseră primite pînă vineri 23 septembrie. Am considerat totuși că, fie și în aceste condiții, este datoria mea să-mi depun dosarul, ceea ce am și făcut marți 27 septembrie, la ora 14,30. Precizez că acest dosar a fost înmînat prin bunăvoința domnului Neculai Constantin

Munteanu (împreună cu propriul lui dosar) d-lui Chiriacescu de la Senat. Refuz să cred că o carentă administrativă care în nici un caz nu-mi poate fi imputată ar putea conduce la eliminarea candidaturii mele.

2. Doresc, de altfel, să exprim fără nici o ambiguitate faptul că accept candidatura propusă de către sindicatul condus de dl. Dumitru Iuga. Aș vrea ca, prin prezența mea în Consiliul de Administrație al TVR, să contribuim la înflorirea și înțesarea acestei instituții de importanță națională și sper că felul în care lucrurile s-au petrecut pînă acum nu este menit să ne împiedice, atît pe mine cît și pe colegii mei de candidatură, să înlăptăm ceea ce ne-am propus.

În momentul în care închei aceste rînduri, mi se spune că dosarul d-lui Neculai Constantin Munteanu și al meu au fost acceptate și că audierile vor începe pe data de 11 octombrie. Sper că această informație va fi confirmată de instanțele responsabile și că se va pune în felul acesta capăt unei confuzii în orice ipoteză regretabilă.

1. Cînd s-a stabilit ultimul termen de depunere a dosarelor și cine l-a stabilit?
2. Au fost anunțați, oficial, candidații care este data limită a depunerii dosarelor?
3. Cine trebuia să li anunțe în mod expres?
4. Mai este posibilă o revenire asupra termenului de depunere a dosarelor?

ȘTEFAN AUG. DOINAȘ, senator PAC

1-2. Candidații nu au fost anunțați oficial. Nu știu cine a stabilit ultimul termen de depunere a dosarelor. Acum o săptămîină, la prima ședință, am descoperit că dosarele nu erau predate și am propus amînarea termenului. Chiar nici noi, membrii unei comisii parlamentare, nu am primit o listă cu numele candidaților.

3. Pe de altă parte, ar fi trebuit să existe un oficiu de infor-

mare și pregătire a candidaților pentru audieri. Cu revine această sarcină? După opinia mea, celor care au făcut propunerile.

4. În mod normal, ar trebui să existe o posibilitate. În această săptămîină, Adrian Păunescu, președintele Comisiei pentru cultură din partea Senatului, este plecat la Strasbourg, iar audierile pentru TV încep în 12 octombrie. Intenția unor inși lipsiți de

scrupule de a accede în funcții pentru care sînt total inapți nu trebuie să fie facilitată prin aplicarea draconică a unei recomandări birocratice, pe nedrept restrictive. Cu atît mai mult cu cît candidații oricum vor trece prin nu știu cite grile pînă vor fi admiși. Mi se pare aberant să li se ia această șansă. Depinde de birourile permanente.

ȘTEFAN RADOF, senator PAC

1. Cele două comisii, reunite într-o ședință, vineri 16 septembrie, au stabilit ca termen limită de primire a dosarelor data de 23 septembrie a.c.

2-3. Încercînd să facem acum analiza unei disfuncții de procedură, ori de încălcare a legalității, ele nu s-au produs decît în modul eronat în care candidații au fost informați și determinați să-și depună în termeni utili dosarele de către cei care i-au propus. Și cred că în această privință o parte din vină îi revine și d-lui Dumitru Iuga. De altfel, dl. Gabriel Tepelea a atras atenția asupra faptului că dosarele trebuie să fie complete și depuse la timp.

4. Acum încercăm să schimbăm „algoritmul” acestei situații și căutăm prin forme legale să obținem o derogare de la lege pentru acești candidați.

ALEXANDRU CHIRIACESCU

1. Ultimul termen a fost hotărît într-o ședință reunită a celor două comisii pentru cultură, artă și mass-media ale Camerei Deputaților și Senatului. Data limită de primire a dosarelor, odată stabilită de comun acord, a fost dată publicității, anunțată prin Radio, Televiziune, presă. Tot în acest comunicat a fost specificat faptul că în cazul în care dosarele candidaților vor fi incomplete, ei nu vor fi admiși la audieri. Nu am anunțat individual candidații.

2-3. Acest comunicat, datat 19 septembrie a.c., se afla la dispoziția celor care au propus candidații și aveau datoria elementară să le anunțe acest termen limită de primire a dosarelor: vineri 23 septembrie a.c., ora 10 dimineața, ziua de 27 septembrie marcînd începerea audierii candidaților pentru Radio. Tot printr-un comunicat de presă: difuzat la Radio și TV a fost anunțat faptul că audierile pentru Consiliul de Administrație al Radioului s-au încheiat, cu excepția acelor candidați care au înaintat o cerere în timp util spre a li se aproba o amînare necesară pentru a-și definitiva dosarele. Această ultimă ședință de audiere a fost fixată, numai în cazul lor, pentru data de 11 octombrie a.c. Datorită acestui fapt, audierile candidaților pentru TV au fost și ele, cum era și firesc, amînate.

4. Cererea de prelungire a termenului de primire a dosarelor a fost supusă dezbaterii comisiilor parlamentare, marți 28 septembrie, care au hotărît cu majoritate de voturi - 8 pentru, 15 împotriva -, respingerea sa.

Posibilitatea de a reveni asupra termenului nu poate fi decisa decît printr-o hotărîre a Parlamentului reunit în plen.

„SÎNT ABSOLUT CONTRA DECOMUNIZĂRII“

- Interviu cu ADAM MICHNIK, realizat de Gabriela Adameșteanu -

Cum ați reușit să aveți o publicație de succes cum este „Gazeta Wyborcza“? Este singurul cotidian nou, de după schimbările din 1989, care reprezintă o reușită financiară și care are un impact considerabil asupra publicului.

Nu sînt eu mărtorul cel mai bun, adversarii mei pot da alte răspunsuri. Sigur este însă că jurnalul nostru este cel mai interesant, avem un bun specialist în marketing, avem un bun manager. Deci este un reușit amestec între morală, afacere și politică. Pentru că trăim într-o lume în rapidă schimbare, mai mulți specialiști se ocupă de adaptarea ziarului – adică de schimbarea lui. Adaptarea o facem și prin intermediul suplimentelor: suplimentul pentru șomeri, suplimentul dedicat problemelor economice, problemelor femeilor, lituanienilor etc.

În 1990, în ianuarie, i-ați îndemnat, în timpul unei infiltri, pe membrii Grupului pentru Dialog Social să intre în politică. Ei aveau ezitățile obișnuite intelectualelor de pretutindeni. Majoritatea membrilor GDS însă nu au vrut să facă politică, s-au întors „la uneltele lor“, și Grupul și-a pierdut, în mare măsură din acest motiv, impactul asupra opiniei publice. Ce implicare are la ora actuală Adam Michnik în politica Poloniei? Și, de fapt, ce sînteți, Adam Michnik: jurnalist sau politician?

Jurnalismul și politica nu sînt separabile. Eu nu aparțin unui partid, nici nu sînt în Parlament. Dar sînt angajat în politică: scriu, vorbesc la mitinguri. Ce faci, depinde de temperamentul tău. Dar în inima politicii trebuie să fi, deși eu nu vreau să fiu nici funcționar politic, așa cum nu vreau să fiu un intelectual apolitic. Politicienii preferă jocul politic, pentru că obligația lor este să fie eficace. Eu consider că obligația mea este să spun adevărul.

Care adevăr? S-ar părea că există mai multe.

Adevărul conștiinței mele.

Polonia se va afla înaintea României în fața alegerilor prezidențiale. Comentati-ne, vă rog, acest eveniment.

Politica nu este domeniul dezbaterilor intelectuale: cînd merg la dentist, nu caut specialistul în filosofie. În alegeri trebuie să fi eficace. Eficacitatea înseamnă să iei puterea. Să fi efica-

ce înseamnă să susții candidatul cu cele mai multe șanse. După opinia mea, cel mai bun candidat pentru prezidențiale este Jacek Kuron. Aceasta nu înseamnă că „Gazeta Wyborcza“ va face campanie pentru Kuron. Am făcut campanie pentru Mazowiecki și pe urmă ne-am dat seama că a fost o greșală. Vom căuta un drum de mijloc. Evident, eu voi scrie în favoarea lui, dar voi permite și alte articole, așa cum le îngădui pe cele care mă atacă pe mine: este o condiție sine qua non a ordinii democratice. Cei care mă atacă acum utilizează de fapt rezultatele luptei mele pentru democrație.

În Polonia a fost o discuție aprinsă pe tema decomunizării: din acest motiv a căzut și un guvern, atunci cînd s-a făcut publică o listă de nume ale unor înalte oficialități (printre ei, foști disidenți) care ar fi avut dosare de colaboratori ai poliției secrete. Deși numele dumneavoastră nu a figurat pe acea listă, unde nu figura nici numele lui Kuron, din cite știu, v-ați exprimat opinia contra decomunizării.

Sînt absolut contra decomunizării. Am fost 6 ani în închisoare, 8 ani în opoziție, dar sînt contra decomunizării, ca și contra lustrăției. Nu este o poziție tactică, ci una axiologică. Orice revoluție poate porni pe două căi: cea a justiției sau cea a reconcilierii. Călea justiției este iacobină, bolșevică, pentru că după dictatură o justiție normală nu este posibilă, deoarece nu există mecanismele statului de drept. Justiția ajunge, de aceea, la ghilotină, la logica procesului lui Ceaușescu. Evident, asta nu înseamnă că eu sînt un admirator al lui Ceaușescu. Dar ca istoric îmi aduc aminte de revoluția franceză: cînd a votat pentru execuția lui Bourbon, Robespierre nu și-a dat seama că vota pentru propria lui execuție. Aceasta însă este logica ghilotinei. Iar condiția democrației este pacea socială.

În decomunizare intră două lucruri foarte diferite: procesele pentru crimele contra umanității și dosarele celor care au colaborat cu poliția secretă. Ați auzit despre închisoarea de la Pitești și despre tortura non stop care se practica acolo? Nu credeți că trebuie judecați măcar cei ce au torturat oameni, pentru ca să se abandoneze acest sentiment de neputință al celor ce știu în România că răul este nepedepsit?

Aici sînt de acord. Procesele trebuie pregătite în cadrul statului de drept. Procesele criminalelor, procesele concrete, da. Altminteri însă, prefer să trăiesc în condiții normale cu dușmanii mei decît să pregătesc o logică spre dictatură. Doar din acest motiv sînt avocatul comuniștilor. Iacobinii, bolșevicii au fost minoritari, minoritari am fost și noi, disidenții din Polonia, iar cei din România sînt minoritarii unei minorități. De aceea, Opoziția trebuie să spună deschis: sîntem pentru închiderea trecutului. Reconciliere. Altminteri va fi o serie de execuții, fără nici o concluzie.

Polonia a avut o revoluție de catifea, dar în România au murit 1.000 de oameni. Nici pentru decembrie 1989 nu credeți că sînt necesare procese?

Soldații care au tras în manifestații au fost și ei victime. Pentru reconciliere este mai potrivită etica cristică.

Poți construi un stat de drept pe o asemenea logică?

Nu sînt președinte. Dar cînd m-am aflat în închisoare, am hotărît să nu mă răzbum.

Nici mineri din iunie '90 n-ar trebui judecați?

Nu, aici trebuie să fi sever. După dictatură este altceva. Dar decomunizarea nu este posibilă, pentru că documentele poliției secrete nu au fost făcute ca să reconstituie trecutul, ci ca să acuze oameni. Eu am fost adversarul lui Walesa la alegerile trecute, dar să-l consider pe el colaborator al poliției secrete? Niciodată! El era colegul meu, chiar dacă atunci, la Gdansk, ar fi semnat, cum se spune, o hirtie. Dar eu îl știu, era sincer și onest.

Dar denazificarea?

A fost făcută de străini – de americani, de francezi, de englezi. Nu este ceva comparabil. E un scandal că germanii fac decomunizarea cu prizonierii din RDG.

Mai există adepți ai decomunizării în Polonia?

Destui. Eu sînt un minoritar. Dar nici dosarul meu nu aș vrea să-l văd. În comunism, în fiecare minister era dezordine, dezordine era și în KGB; atunci cum puteau arăta viețile noastre în dosarele lor? Ar însemna să ni le mai stăpînească încă o dată.

Foto Nicu Triculescu

POLIS, la al doilea număr

Am așteptat al doilea număr al revistei POLIS pentru a comenta acest trimestrial – revistă de științe politice, cum enunță autorii –, întrucât primul număr era, în afara prezentei grafice (bune) și a condițiilor de tipărire (excelente), ambiguu în promisiunile sale. Tema debutului, *Intellectualii și politica*, se dovedea oarecum narcisică. Textele, traducerii semnate de autori (într-adevăr, de prestigiu: Leszek Kolakowski, Václav Havel, Adam Michnik, G.M. Tamás, Wolf Lepenies ș.a.) cu trei-patru ani în urmă, erau datate, datorită vitezei pe care o are evoluția în Central și Estul Europei. O revistă în afara evenimentelor, eventual de cultură politică generală, putea să fie POLIS la prima impresie. Tema noului număr, *Naționalismul*, nu are nimic snob, și era interesant de urmărit capacitatea POLIS de a participa, prin noua apariție, la dezbaterile teoretice și la aprofundarea aspectelor concrete ale acestui fenomen.

Dintre cele 12 articole, 8 sînt reluări, conferințe ori studii publicate între 1991 și 1993, traduse „cu permisiunea autorului”. Textele ca atare sînt eterogene în stil, substanță și calitate. *Naționalismul la mare distanță. Capitalismul mondial și ascensiunea politicilor identitare*, al lui B.R.O.G. Anderson, constituie un discurs eseistic, o vagă epistemologie cu notații de genul: „Cind Thomas Grey a publicat (în 1750) celebra sa poezie «Elegie într-un cimitir de țară», el continua să clameze într-un cimitir bossuetian în care, «în celula străimă, lângă cel întins dorm și străbunii satului». Feste numai jumătate de secol, urmașii acestor strămoși erau îngropați în mahalale sau în împrejurimile noilor fabrici și mine” (p. 9). Urmează un text semnat de Ernest Gellner (autorul, un „clasic” al domeniului), *Mitul națiunii și mitul claselor*. În ciuda tendinței mai curînd pozitiviste a stilului lui Gellner, textul acestuia introduce un hiatus între schema argumentativă și validare. Teza principală: apariția naționalismului ar fi rezultatul trecerii de la societatea agrară alfabetizată la o societate în care instrucția și cultura devin elemente unificatoare ale puterii politice. Modelul explicativ, corespunzînd unui mecanicism ceva mai elaborat, este puțin apt de a motiva complexitatea și diversitatea naționalismelor. Explicația se transformă într-o simplă descripție, cu o fidelitate relativă, a diferitelor forme de naționalism, cu precădere în epoca modernă.

Cîteva notații merită studiul lui E.J. Hobsbawm, *Etnicitate și naționalism în Europa contemporană*. Naționalismul este un proiect politic, spune el, și ține, în acest sens, de teoria politică. Etnicitatea corespunde unui mod real de a simți identitatea de grup. Devine deci subiectul sociologiei și antropologiei sociale. Hobsbawm interpretează valul actual al naționalismelor din Europa Centrală și de Est drept efect istoric-al prăbușirii marilor imperii multietnice: Habsburgic, Otoman și Rus. În condițiile în care societatea eșuează, națiunea devine ultima garanție a individului deșolat. Etnicitatea se transformă în naționalism într-o societate afectată de șomaj de masă și nesiguranță. Chyia ar fi tendința xenofobă, reacție generală a nevoii de apartenență la un grup, puternică într-o societate care se destramă. Hobsbawm nu include în analiza sa aspecte extrem de importante pentru înțelegerea tendințelor din societățile aflate astăzi în tranziție, și anume mecanismele active, programate ale naționalismului, sau cazurile contrare de afirmare a multiculturalității.

Această problematică formează chiar substanța articolului următor.

Deși doar o sumă de comentarii la studiul lui E.J. Hobsbawm, intervenția lui Katherine Verdery, *Hobsbawm în Est*, aduce cîteva observații remarcabile privind datele luate în considerare sau interpretarea lor. Antropologul american atrage atenția că etnonaționalismul est-european este supradeterminat și folosește o interpretare a cărei fecunditate nu are echivalent în volum: „[...] națiunea este un element al relației dintre stat și individ, înțelesă ca relație culturală” – care poate fi cetățenie, etnic-

tate sau paternalism socialist (p. 71). Autoarea indică legătura dintre propaganda naționalistă din fostele țări comuniste și nevoia faștlor aparateci de a-și găsi o formă de identitate politică, sau mai general „afinitatea electivă dintre etnonaționalism și paternalism socialist” (p. 74). Katherine Verdery concluzionează că naționalismul este o forță irosită, în mersul spre o Europă supranațională.

Ghia Nodia vede în evenimentele din Europa Centrală și de Est o experiență semnificativă pentru regîndirea raporturilor dintre naționalism și democrație (cele două reperi conceptuale dau chiar numele studiului). Între optimistul Fukuyama (dezagregarea comunismului lasă loc democrației liberale, ca unică prezentă în spațiul ideologic) și pesimistul Shlomo Avineri (adevăratul succes al comunismului este democrația, nu naționalismul), G.N. propune o a treia perspectivă: „[...] nu există niciodată democrație fără naționalism” (p. 88). Argumentarea autorului este însă discutabilă, și are la bază sofisme de genul: „de vreme ce ideea de democrație este universală, pare logic ca principiul să fi generat o unică organizare mondială”, idei hazarde: „democrația este irefutabil clădită pe o bază irațională” ori premise vide de conținut: „Acea parte a lumii care a inventat naționalismul (...) a fost și cea care le-a depășit pe toate celelalte în materie de formulare a unor modele noi de unitate internațională” (p. 96). Ceea ce rezistă în lucrare par a fi mai curînd observațiile finale: încercarea noilor democrații de a relua istoria din punctul în care aceasta a fost întreruptă de comunism, caracterul patriotic al „antinaționalistilor”, cotelul naționalist al desovietizării, rolul de model al lumii civilizate care oferă nu numai exemple de economii de piață înfloritoare, ci și „regimuri politice care au izbutit să atingă un echilibru veritabil și funcțional (...)” (p. 105).

Răspunsul lui Fukuyama (preluat din același *Journal of Democracy*) la textul lui Ghia Nodia urmează linia unui dialog elegant și aproape în totalitate teoretic.

În studiul său *Politica etnică în cadrul tranziției est-europene*, Claus Offe intenționează să demonstreze două teze: (a) „etnicizarea” politicii în perioada de tranziție este produsul unor forțe cauzale puternice; (b) este deseori de greu să se prevadă reglementări instituționale sau constituționale, care să pregătească terenul pentru coexistența pașnică a grupurilor etnice în cadrul statelor est-europene (p. 120). Autorul face un inventar al tipurilor de conflict la care adaugă – aceasta fiind principala contribuție a studiului – un inventar al explicațiilor: delimitarea de vechiul regim; nevoia de frontiere; slăbiciunea puterii de stat; raporturile minorităților cu națiunile-mamă ș.a.m.d. Claus Offe concluzionează, în final, că metodele de rezolvare a conflictelor (drepturile omului, drepturi participative, frontiere) par să nu ofere promisiunea unei soluții stabile.

O să trec peste studiul lui Andrei Roth (*Un naționalism „bun” și unul „rău”?*), ale cărui delimitări terminologice și conceptuale sînt o propunere utilă, ca să amintesc că în acest număr există patru studii a unor cercetători autohtoni: George Voicu, Andrei Marga, Dan Pavel, Varujan Vosganian. George Voicu (*Naționalismul postcomunist: între tectonica istoriei și utopie*) trece în revistă unele locuri comune privind emergența naționalismului în Europa Centrală și de Est. La întrebarea: „de unde provine forța persuasivă social a naționalismului?”, George Voicu are două explicații: (a) stratele profunde ale istoriei; (b) factori artificiali și voluntariști. „Disocierile” lui Mihai Marga sînt mai curînd un „energic” eseu, care condamnă naționalismul drept instrumentul principal al diversității și stopării democratizărilor. Dan Pavel (*Deșteaptă-te române!*) consideră naționalismul românesc „paradigmatic pentru naționalism în general”, datorită subtilității și complexității lui. Lucrarea sa face apel la o informație eclectică (logică, istorică și bibliografică), are cîteva opțiuni esențiale (toate sexismele, rasismele, xenofobiismele, elitismele sau populis-

mele etc. sînt ilegitime; există un singur naționalism legitim, cel civic, modelul său fiind naționalismul american) și se termină abrupt: „ne mișcăm pe un teren minat”. Însă doar Varujan Vosganian (*Formațiunile politice constituite pe baze etnice*) dă, în această serie, mai multă importanță datelor decît speculațiilor. Sistematica sa privind actorii politici de tip etnic, domeniul relațiilor intra-comunitare, domeniul relațiilor inter-comunitare, domeniul relațiilor minoritate-majoritate, aspectele constituționale și juridice ale constituirii formațiunilor politice pe baze etnice constituie un îndrumar instructiv, o referință de lucru pentru cei implicați în definirea cadrului politico-juridic al participării minorităților la destinele românești.

Ca și numărul precedent, actualul volum al revistei POLIS încearcă să recupereze lunga absență a informației specifice prin recenzii din literatura social-politică: Alexander Yakovlev (*The Fate of Marxism in Russia*) și Vladimir Zvigianich (*The Morphology of Russian Mentality: A Philosophical Inquiry into Conservatism and Pragmatism*), comentate de Vladimir Tismăneanu; Hélène Carrère d'Encausse (*Imperiul spulberat și Triumful națiunilor*), în interpretarea lui Valentin Stan; Katherine Verdery (*National Ideology Under Socialism: Identity and Cultural Politics in Ceausescu's Romania*), Jordan Chimet (*Dreptul la memorie. În lectura lui Jordan Chimet*) cărora Dan Pavel le face o mai lungă prezentare.

Recenzarea literaturii de specialitate constituie un atu al revistei POLIS, importantă mai ales în condițiile noastre, ale absenței unei școli veritabile în domeniul științelor sociale. Spre exemplu, volumele comentate de Dan Pavel reprezintă evenimente editoriale care au trecut, pînă în acest moment, aproape nobăgate în seamă. Evident însă, revista POLIS a fost gîndită drept o revistă de cercetare în domeniul științelor politice și nu drept revistă de informare. Cu acest efort de creare a unui spațiu de cunoaștere privind fenomenele politice nu ne lîntînim prima dată. Practic, același colegiu editorial coordonează activitatea *Sferei politice*, un lunar interesant, dar mai puțin pretențios. Avem astăzi nevoie de instrumente teoretice pentru a înțelege și a răspunde problematicei complicate care ne înconjoară. Ar fi atât de necesară întemeierea, în România, a unei autentice reviste-instituție, de științe politice. Din păcate, am impresia că în domeniul acesta mulți preferă tradiția unui discurs inductiv și snob. Este surprinzător cît de puțin interes există pentru cercetarea concretă, absolut fundamentală într-un domeniu neconvențional cum este tranziția (sau „tranzițiile”). Dar opțiunea eseistică omoară știința. Există, din păcate, o atracție a speculațiilor pur conceptuale în defavoarea empiriei și analizei pozitive. Este ca și cum ar fi preferabil să te tîrăști printre nori, în loc să zbori pe pămînt.

GABRIEL ANDREESCU

În fiecare zi, de luni pînă vineri, puteți audia la Radio Total, între orele 22.00-24.00:

TALK-SHOW-uri LIVE

FM 94,2 MHz

RADIO TOTAL
Telefon: 637 317 99, 637 56 45

Luni: Ovidiu Ionițoiu - Ofsaid
Marți: Cornel Nișorescu - Cîinele de pază
Miercuri: Carmen Bendovski - Simț enorm și vîz monstruos
Joi: Fiți întreprinzători cu Bogdan Teodoriu
Vineri: TALK-SHOW și muzică cu Andrei Partos - Friday I'm in love

De asemenea, în fiecare zi, de luni pînă vineri, la ora 8.45 - Reuters World News - informație și prognoza economică și la ora 17.40, MICA PUBLICITATE GRATUITĂ.

CRONICĂ DE FILM

Paul Barbă-Neagră și televiziunea română

M-am întrebat nu o dată dacă televiziunea, această rețea tentaculară de comasare vizuală și mentală a lumii la cel mai de jos numitor comun al indivizilor, poate fi cumva „răscumpărată” de păcatul de a reprezenta instrumentul cel mai eficient al unei epoci pe cât de materialiste și egalitare, pe atât de amnezice și golite de spirit.

Paul Barbă-Neagră, cu filmele sale „misionare” din ciclul „Arhitectură și geografie sacră”, mă face să cred că uneori - rarism - se poate. Exemplul lui mi se pare în cel mai înalt grad simptomatic pentru un destin de intelectual trecut prin toate „arcele” posibile ale acestei jumătăți de secol - tinar regizor de film talentat, obstrucționat de limitările ideologice comuniste, refugiat în Franța, trecut prin furia ateismului și a avangardismului artistic de ultimă oră, spre a regăsi în cele din urmă credința și o înțelegere spirituală a artei. Or, Barbă-Neagră concepe televiziunea într-un mod mai aparte, ca un instrument de resuscitare a memoriei spirituale colective, are curajul ori „nebulia” să creadă că televiziunea poate fi un instrument fabulos de invocare și readucere a sacralului în căminele noastre profane și standardizate.

Cele 12 documentare de artă dedicate celor mai impunătoare monumente de cult din lumea întreagă sînt splendide reconstituiri prin imagine și cuvînt (și fundal muzical) ale unor momente de glorie din civilizațiile acestei lumi, în care impulsul religios a înălțat impresionante lăcașuri ale sacralului, trăit ca o dimensiune fundamentală, vie și irepresibilă a spiritului. Dar nu sînt simple filme de artă, deși calitatea lor estetică este excepțională. Sînt filme „misionare”, cum spuneam la început, pentru că, în splendoarea imaginilor, în sobrietatea gravă a cuvintelor insoțitoare, palpita un suflet liric și metafizic pătruns de adevărurile revelate de tradiție, încredințat de urgența unei „misiuni”. Aceea de a reaminti și a face din nou sensibil pentru conștiința contemporană faptul că - de la piramidele egiptene la catedralele gotice, de la templele Greciei antice sau toltece la Versailles - ceea ce noi astăzi vizităm doar turistic a fost inițial gândit și trăit ca o materializare în piatră a unei infinit de complexe relații între pămîntesc și cosmic, între uman și divin.

Paul Barbă-Neagră, ca și întreaga echipă de excelenți colaboratori cu care lucrează, are stofă de

explorator, dar și de „cruciat”. El explorează chipul secret al unor poezii terestre banalizate de industria culturală și pare angajat într-un fel de „bătălie a spiritelor” din epoca noastră, cum ar zice Nietzsche. Discipol al lui Guénon, Eliade și Gilbert Durand, inspirat de scrierile lui G. Thibon, J. Servier, J. Hani ori J. Toorniac din „noua antropologie” franceză, Barbă-Neagră pare implicat într-o luptă personală cu o maladie contemporană fatală: „uitarea”, ștergerea aparent irevocabilă a memoriei sacralului din existența și artefactele noastre, amnezia actuală asupra întemeierii spirituale a culturilor și civilizațiilor trecute, dar și a celor prezente.

Prin cele 12 filme ale seriei sale, Barbă-Neagră ne propune un fel de „parcurs inițiativ” în care, traversînd pas cu pas locurile în care s-au concretizat marile mituri și religii ale Pămîntului, să ajungem să retrăim frisonul grav și dozmărginitor al unui mod de cuprindere religios-spirituală a existenței terestre. Dar nu oricum, ci însoțit de un „ghid spiritual” autorizat, care să ne ajute să depășim pura contemplație estetică oferită de imagine și privire, prin accesul la un set de informații esențiale provenind din tezaurul ocultat al spiritualității tradiționale. De aceea, filmele sale au fervoare, dar și gravitate, imaginile au și frumusețe și duh, comentariile relatează sobru dogme străvechi, dar și invocă texte poetice de mare vibrație. Într-un stil

de un patetism reținut, deopotrivă precis și delicat (uneori poate prea elevat pentru generalizatul gust sub-mediu de azi).

Ca și Eliade, de care l-a legat o venerată prietenie, Paul Barbă-Neagră în filmele sale postura discretă și aparent impersonală a „mediatorului”, mai mult decît a „militantului”: deși animat de o vie „incredințare” ortodoxă, el adoptă în filmele sale condiția de „canal impersonal”, de „instrument de transmisie” special fasonat spre a revela lumii moderne unitatea profundă a marilor tradiții religioase. Ca și Eliade, pe care cumva îl ilustrează în domeniul artistic (și mai popular) al filmului de artă, Paul Barbă-Neagră e un „estic care le redescoperă vesticilor” și restului lumii tlecul spiritual al propriilor lor monumente. Ca și Eliade și alți români destărați, Barbă-Neagră pare că sublimează experiența bulversantă și de aceea (într-un anume fel) „inițiativă” a exilului într-o „misiune recuperatoare” în chiar sînul lumii occidentale, pe care se străduiește s-o „salveze” în măsura în care se salvează de fapt pe ei înșiși. Filmele acestea sînt măturii, pledoarii chiar, ale unor - citorva - splendide reușite.

Și văzîndu-le a multa oară, nu mă pot opri să mă întreb nostalgic: ce serie impresionantă de filme asupra străvechii spiritualități românești ar fi putut să ne dăruiască Paul Barbă-Neagră - patriot înflăcărat pînă la înverșunare - dacă, măcar după 1989, ar fi găsit motive să se impace cu „spiritul locului” și cu oamenii care-l intrucează, și-n rîu, dar și-n bine, aici!

N-aș putea sublinia îndeajuns cite păcate își șterge televiziunea română de stat (TVRI) prin difuzarea, de cîteva săptămîni, la o oră de maximă audiență (duminică seara, după filmul artistic de rigoare), a acestui serial cultural excepțional. Cei care n-au putut să-l vadă anul trecut pe postul francez TV5 îl pot viziona acum subtitrat în limba română. Și ar trebui să-i mulțumim Mihaelei Cristea pentru efortul de a-l face să treacă pe post, după cum ar trebui să-i mulțumim autorului, care a cedat gratuit drepturile de difuzare ale acestei producții realizate împreună cu postul francez FR3 și difuzat în ultimii zece ani în nu mai puțin de 23 de țări.

MAGDA CĂRNECI

CRONICĂ TEATRALĂ

EUGEN IONESCU „Victimele datoriei”

- în regia lui Mircea Marin, la Centrul Internațional de Cultură și Arte „George Apostu” din Bacău -

Onorat de hotărîrea maestrului Eugène Ionesco de a-l încredința lui traducerea integrală a operei dramatice, Dan C. Mihăilescu a purces la lucru, sperînd, ca orice literat îndrăgostit de teatru, într-o cit mai grabnică „eficacitate pur spectacolologică”. Primul volum din cele cinci proiectate a apărut în primăvara lui '94 la Editura Univers, purtînd titlul Victimele datoriei. Și iată că stagiunea '94-'95 se deschide chiar cu această piesă, în această nouă traducere, cu o dinamică subtilă și proprietate a echivalențelor lingvistice. Prezentată la București la Teatrul Mic, montarea este realizată la Centrul Internațional de Cultură și Arte „George Apostu” din Bacău, în cadrul ambiciosului program de „Cercetare, Informare și Practică Teatrală”.

Sub rezerva de „experiment”, spectacolul, deși lipsit de prospețimea caracteristică unui asemenea domers, ar putea fi taxat drept o tatonare a mai multor modalități de interpretare, pentru că regizorul Mircea Marin nu s-a hotărît asupra unui stil unitar nici în dirijarea actorilor, nici în structurarea ambianței

scenografice semnate de Constantin Ciubotariu.

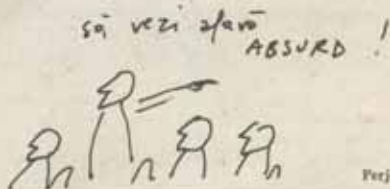
Despre această pseudo-dramă datată 1952 s-a spus că satirizează, pe de o parte, existențialismul sartraean și, pe de altă parte, psihanalismul freudian. În orice caz, demonstrînd în extremis similitudinea dintre tragedie și thriller, piesa reconfirmă principiile estetice aristotelice tradiționale pe care o neagă pentru a o revitalizeza. Spirit ludic prin excelență, Ionesco pretinde pentru originala sa maieustică o receptivitate deosebită și o capacitate de propagare pe măsura confesiunii: „Mi-am proiectat pe scenă toate îndoielile, toate spaimele mele profunde, le-am pus să dialogheze, mi-am scos măruntalele și am intitulat totul «Victimele datoriei»”. Cerebrala coborîre în visceralitate obligă la un grad de abstractizare, dublat însă de o stilizare a concretului, în nici un caz mimetică. Pentru figurarea semnificațiilor textului este suficientă corporalitatea actorilor în măsura în care înglobează talent și inteligență, astfel încît mișcarea scenică să se constituie în materie dramatică.

Angoasele universale sînt focalizate într-un cuplu domestic ce trăiește și retrăiește o sumă de experiențe generice, uzînd de un bagaj genetic global și fiind hărțuit de un agent perturbator menit, în principiu - potrivit codurilor sociale în vigoare -, să-i asigure liniștea și securitatea. Averația naturii umane face ca în victimă să se erizeze și torționarul, și ultragiatul, fiecare clamîndu-și „obligăția” de a chinui și respectiv pe aceea de a suporta chinul. Confesiunile eroilor balansează între patetic și derizoriu, conformism și constrîngere, culpabilitate și inocență, superficialitate și obtuzitate, penibile tentative de evadare în oniric și superbe equări în grotesc. Coșmaresc-burlesca escaladare a „realității dizlocate” alternează contradicții, afirmații polemice și negații categorice. Un scilpitor joc al ideilor, care - ironia soartei - se reduce în final la un auto-ordin: „Mestecați! Înghițiți!”. Deși prototipuri temperamentale și sociale opuse, personajele sîrșesc ca uniformizate marionete.

Spectacolul băcăuan se împotmolește însă într-o tautologică și pleonastică tentativă de „ilustrare” a absurdului. Paroxismului expunerii îi

corespunde plictisul auditoriului. S-a încercat prin iluminare o orientare a centrului de interes de la rampă către stal, dar nu s-a reușit o articulare coerentă. Mirela Comnoiu, în loc să se păstreze în cadrul rigorii austerie în care demarează, dă curs indicațiilor regizorale ce o îndepărtează de la personalizarea senzuală a conformismului și versatilității Madefeiinei. Mihai Dinvale, cu unele excelente momente de nuanțare a vulnerabilității umane, se pierde în drapajul prețios al unei deplasate damnări christice a mediocrului Choubert. Ion Haiduc reduce caricatura intelectualului anarhic și teribilist Nicolas d'Eu la agitația unui clochard elvonec. Geo Popa dă tonul șarjei, fiindu-i apoi lui însuși greu să mai aducă personajul Politistului la condiția de ambiguă instanță terifiantă, ratînd principala miză de azi a pisesei: agresivitatea deghizată în misiune umanitară. Cînd coregrafie-ilustrativă, cînd lacrimă-stanislavskiană, interpretarea nu accede la ideala acrobație spirituală, incitantă, inchiștantă pe care textul o deaxăluie la lectură. Deci, înapoi la text!

IRINA COROIU

Perje

Ora păcii

1988 - un preot catolic
la capatul unui soldat
britanic ucis.

Ce a fost

La începutul secolului al XVII-lea, mai precis în 1601, o flotă sosește pe fluviul Lagan aduce mii de coloniști protestanți, care îi alungă cu sabia pe locuitorii irlandezi catolici. Sînt înfrinți toți baronii fideli Romei. Ei își refac însă forțele și în 1641 atacă, semnând teroarea cu oștile lor înarmate cu pietre și furci. Urmează însă represuniile. Mii de rebeli sînt spânzurați, decapitați, arși; catolicii devin niște paria. Limba și religia lor sînt interzise. 1690 - bătălia de la Boyne exemplifică pentru memoria modernă acest conflict al extremelor.

Doă secole trec pînă cînd catolicii rîșipiți prin țară și oprimați redevin o comunitate. Într-o vreme, Belfastul se dezvoltă, devine centru comercial și industrial. Populația catolică începe să se adune sub zidurile orașului, unde trăiește într-un fel de ghetto-uri, moenindu-și ura. Din 1813 izbucnesc răscoale, la intervale relativ regulate (cinci ani), urmate iremediabil de represuni sîngerose.

Secolul al XIX-lea nu aduce nimic nou, dimpotrivă, capătă chiar denumirea de „epoca tulburărilor”. În 1916 are loc o rebeliune împotriva ocupației britanice. Patru ani mai tîrziu, irlandezii au totuși câștigat de cauză. Parțial însă. Cele 26 comitate din sud își obțin independența. Cele șase din nord, mai dezvoltate economic și locuite în majoritate de protestanți, rămîn sub suzeranitatea Reginei. Ulsterul se transformă într-un stătuțel britanic măcinat de violență. „Tulburările” propriu-zise încep pe 5 octombrie 1968, cînd un marș al catolicilor care își revendică drepturile civile degenerază în ciocniri cu poliția. Pe 14 august anul următor, demonstranții catolici se iau la bătaie cu protestanții. Cei 400 de militari britanici parașutați pentru a reinstaura calmul în Irlanda de Nord devin în curînd 6.000. Și aceștia fac ordine. Instalează așa-numita „peace line”, linia păcii, reprezentată de un zid de beton și

sîrmă ghimpată care desparte în zone stricte Belfastul beligerant. În 1972, după ciocniri între catolici și trupele britanice soldate cu 13 morți de partea civililor, Marea Britanie își asumă, pe 24 martie, controlul direct asupra regiunii.

Opoziția catolicilor față de prezența britanică e în creștere, materializîndu-se în apariția grupării Armata Republicană Irlandeză - IRA. Odată cu actele de terorism - și la fel de întempestive - apar și armistițiile. Pacea din iulie 1972 ține nouă zile, iar bilanțul lunii este de 96 morți. Bombele explodează

Se spune că pilotul unui avion care zbura spre Belfast le-a recomandat pasagerilor să-și potrivească ceasurile la ora locală, dîndu-le înapoi pînă în... 1690. Dacă lucrurile s-au petrecut astfel, irlandezii aflați la bord au savurat cu certitudine această mostră de umor negru, produs tradițional al meleagurilor lor. Astăzi, însă, după trei secole de lupte sectare încrîncenate, catolicii și protestanții din Irlanda de Nord au șansa să întoarcă din nou ceasul înapoi.

În sedile poliției, în mașini, în berării și în clădiri oficiale. Atentatele sînt tot mai bine regizate, lovesc la sigur, vîrsarea de sînge e garantată. Încep să cadă capete de vază, iar în 1984 o bombă explodează la cîțiva metri de premiul Margaret Thatcher. Maggie scapă, dar cinci persoane își pierd viața și alte 34 sînt rănite.

Primele semne de negocieri provin din 1985, cînd un acord anglo-irlandez dă drept Dublinului să se preocupe de problemele Irlandei de Nord, în schimbul recunoașterii pretențiilor loialiste ale protestanților. În paralel, protestanții dezvoltă însă o colecție de grupări paramilitare, cu nimic mai puțin feroce decît IRA. Anul trecut, un atentat al IRA ucide doi copii de trei și doisprezece ani, atrînd reacția irlandezilor „de acasă”. Un marș al păcii organizează la Dublin atrage 20.000 participanți și alți o sută de mii de oameni semnază scrisori de condoleanțe pentru familiile victimelor din tabăra opusă. Pe 15 decembrie, în timp ce „schimbul” de bombe era în toi, premierii Irlandei și Marii Britanii semnază Declarația din Downing Street, o scîlțită a autodeterminării Irlandei de Nord. Pe 24 iulie anul acesta, Sinn Fein, aripa politică a gherilei naționaliste catolice, respinge declarația. Termenii refuzului sînt însă cotati de analiștii drept incurajatori. De această dată, IRA nu obiectează la ideea păcii, ci la forma în care este propusă, în special la păstrarea dreptului de veto al majorității protestante. Așa că violențele continuă...

Ce este

Pe 31 august 1994, Sinn Fein a declarat unilateral „încetarea completă a operațiunilor militare”. Mîșcarea, fără precedent în istoria organizației teroriste, a apărut ca o decizie serioasă de a continua

activitatea militantă prin mijloace pasnice.

Pentru dușmanii IRA, protestanții fideli Marii Britanii, vestea nu a fost o bucurie, cu toate că pacea va acuti multă suferință de ambele părți. Uniuniștii se simt părăsiți. Ideea că în curînd Sinn Fein va avea un cuvînt de spus în ce privește viitorul statului nu este de natură să-i liniștească. Se vehiculează chiar ideea unei conspirații între guvernul de la Londra și IRA.

Desigur, neliniștii sînt mai ales cei care s-au dezvoltat și prosperat pe seama economiei de război. Grupările paramilitare primesc bani - un fel de haraci - de la toți cei care exericită o activitate comercială în zonele de război. IRA primește de la sectoarele catolice, UVF (Forța Voluntară din Ulster) și UDA (Asociația de Apărare din Ulster) de la cele protestante. Și, în fond, Irlanda de Nord este o țară cu o economie funcțională, în care cea mai bună parte a populației nu a simțit mirosul prafului de pușcă. Subvențiile vîrsate de vistieria britanică în ghetourile catolice pentru recuperarea decalajului economic (cîtește: liniștirea spiritelor) depășesc cu mult media alocată în restul Regatului Unit. Și, paradoxal, în Irlanda de Nord se întîlnesc cea mai scăzută rată a criminalității din lumea occidentală. În aceste condiții, cei care s-au hrănit cu război vor dispărea.

O altă categorie de partizani ai violenței, una puțin numeroasă însă, este formată de cei fanatizați de suferință. De oameni care s-au aflat în proajma celor 3.168 morți sau a celor 36.000 răniți din ultimii 25 de ani.

În fața armistițiului, Dublinul și Londra au rămas sceptice. Pentru premierul John Major a devenit o adevărată obsesie absența cuvîntului „permanent” în declarația de pace. Avînd încă toate rezervele firești, cabinetul din Downing Street este foarte dornic ca această promisiune să se realizeze. Dovada a făcut-o momentul tragi-comic al confruntării lui Major cu obiectivul reverendului ultra-protestant Jan Paisley. Acesta s-a ambiționat să-i citească premierului o listă de proteste absurde, în fața cărora Major și-a ieșit din calmul său englezesc și a plecat trîntind ușa.

Ce va fi

Dacă va rezista, cu tot sabotajul grupărilor extremiste protestante, actuala încetare a focului va aduce partidul Sinn Fein la masa tratativelor, alături de guvernele din Dublin și Londra. Westminsterul va putea astfel, treptat și cu mînuși, să se desotorosească de problema irlandeză. Acest avantaj face Marea Britanie să-și depășească reținerile aristocratice de a parlamenta cu conducerea IRA. Irlanda va cîștiga un sfîrșit în care va avea conștiința legitimității, chiar dacă nu toată populația va accepta cu ușurință schimbarea „stăpînului”. Oricum, pînă atunci, o nouă generație poate să crească și să fie educată în pace. Conform profeției liderului Sinn Fein, Gerry Adams, acest lucru se va petrece peste alți 25 de ani.

Dacă va fi pace, declinul economic survenit în perioada „Tulburărilor” va fi probabil stopat. Garanția păcii va duce la redresarea industriei și la reducerea ratei șomajului. În anul '80, hegemonia Partidului Unionist protestant a fost înlăturată din rațiuni economice. Este foarte probabil ca acestea să predominie și în viitor, în procesul de reconciliere și de restituire a tuturor drepturilor civile.

Pacea irlandeză era altădată un pariu pierdut, de vreme ce unuia din părți nu i se acorda nici o șansă. Astăzi, liderul politic al IRA face vizite în SUA, de unde poate obține sprijinul material a milioane de etnici irlandezi. Singura condiție este pacea. Președintele Clinton, el însuși de origine irlandeză, și-a spus răspicat cuvîntul în această privință, punînd condiții. Întreaga opinie publică internațională așteaptă de altfel ca acest ultim conflict din lumea occidentală civilizată să ia sfîrșit.

Cei care au înțeles primii încetare bate vîntul strategiei politice mondiale vor avea numai de cîștigat. Artizanul și eroul armistițiului, Gerry Adams, a devenit, de exemplu, dintr-un terorist și persona non grata, un politician de mare viitor. Și tocmai pentru că e de viitor, el va convinge probabil IRA să accepte deciziile majorității. Odată atinsă această poziție moderată, loialității vor fi silii să accepte negocieri.

Și cu toate că extremiștii au mizgălit zidurile din Belfast cu amenințări de genul „Războiul abia a început”, tot mai mulți irlandezi cred în temeinicia și necesitatea acestui armistițiu. Pentru că irlandezii s-au săturat.

Traducere și adaptare de Doinița Macri
(După revista „Time”)

CITITORII DIN STRĂINĂTATE se pot abona la revista „22” depunînd costul abonamentului în conturile noastre deschise la Banca Comercială Ion Tiriac S.A. București, Str. Doamna nr. 12: pentru dolari în contul 4020253290, pentru mărci în contul 4020253231, pentru franci francezi în contul 4020253235, pentru lire italiene în contul 4020253234) sau (pentru orice fel de valută) trimițînd un cec (money order) pe adresa: Revista „22”, Calea Victoriei 120, cod 70179, sector 1, București, România. Costul abonamentelor pentru cititori din străinătate:

	1 an	6 luni	3 luni
- zonă europeană:	80 \$	40 \$	20 \$
	140 DM	70 DM	35 DM
	500 FF	250 FF	125 FF
	140.000 LIT	70.000 LIT	35.000 LIT
	56 £	28 £	14 £
- SUA, Japonia, Australia:	100 \$	50 \$	25 \$

sau echivalentul în orice monedă convertibilă.

Revista „22” anunță exclusivitatea difuzării sale în străinătate. Difuzorii de presă neautorizați de redacție (inclusiv RODIPEI) vor trebui să răspundă conform prevederilor legale.

Redacție-sef: GABRIELA ADAMEȘTEANU; Redacție-sefi adjuncți: RODICA PALADIE (societate, cultură); ANDREI CORNEA, GABRIEL ANDRESCU (politic, filosofie, știință); Direcție artistică: DAN PERJOVSCHI; Secretar tehnic de redacție: ALEXANDRU CIRIP; Rubrici permanente: TIA ȘERBĂNESCU, N.C. MUNTEANU, HORĂȚIU PEPINE (politic); ILIE ȘERBĂNESCU (economic); CEZAR BALTAG (istoria religiilor); H.-R. PATAPIEVICI (muzic); ERWIN KESSLER (filosofie); Redacție: OANA ARMEANU (societate); RALUCA STROB-BRUMARIU (politic); MARIAN CHIRIAC (reporter special); Corecționeri interni: IOAN MURLEA (Cluj), DĂȘTEL VIGHI (Timișoara); Corecționeri externi: WILLIAM TOTOK (Budapesta); ADRIAN NICULESCU (Mihail); SORIN ALEXANDRESCU (Amsterdam); Ion NERON-DAMIAN (Paris); Difuzare: MIRCEA IONESCU (sef servicii); MIHNEA CHIRIJA, IOAN CONDOR, VLAD VIERU; Gestionare: CORNELIA NICULAIE; Tehnoredacție computerizată: ADRIAN BALTAG; Corecție: RADU DOBÂNDĂ; Proiectare text: FLORIAN TOROPOC.

Tipărit la FED

Redacția și administrația: București, Calea Victoriei 120. Tel 311.22.08, 614.17.76; Fax 311.22.08.

ISSN-1220-5791